

Vlamingen in de Wereld

WONEN, WERKEN EN ONDERNEMEN IN HET BUITENLAND

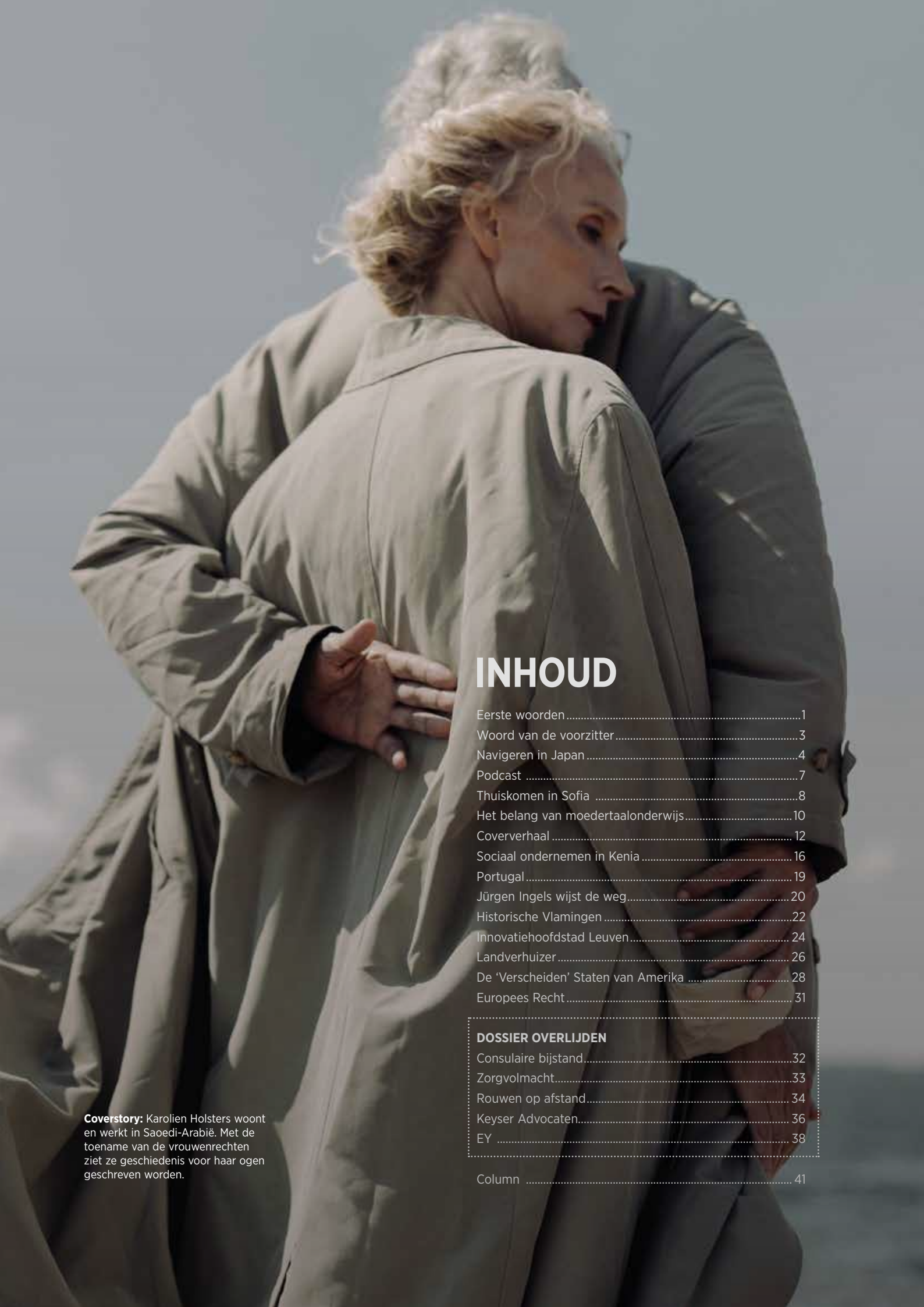
VIW.BE

ZOMER 2021

#114

NAVIGEREN IN JAPAN | LANDEN IN SOFIA | JÜRGEN INGELS WIJST DE WEG

INHOUD

Eerste woorden	1
Woord van de voorzitter	3
Navigeren in Japan	4
Podcast	7
Thuiskomen in Sofia	8
Het belang van moedertaalonderwijs	10
Coververhaal	12
Sociaal ondernemen in Kenia	16
Portugal	19
Jürgen Ingels wijst de weg	20
Historische Vlamingen	22
Innovatiehoofdstad Leuven	24
Landverhuizer	26
De 'Verscheiden' Staten van Amerika	28
Europees Recht	31

DOSSIER OVERLIJDEN

Consulaire bijstand	32
Zorgvolmacht	33
Rouwen op afstand	34
Keyser Advocaten	36
EY	38

Column	41
--------------	----

Coverstory: Karolien Holsters woont en werkt in Saoedi-Arabië. Met de toename van de vrouwenrechten ziet ze geschiedenis voor haar ogen geschreven worden.

Afstand

Emoties krijgen een extra dimensie in het buitenland. Zowel de mooie als de droevige. Er zijn ook van die zaken waarover men liever nooit zou willen denken, maar die desalniettemin deel uitmaken van het leven. De dood van een geliefde is er één van. Met die gevolgen wordt eenieder vroeg of laat geconfronteerd, ook een expat of emigrant. Dat de complexiteit toeneemt in het buitenland mag niet verbazen. De afstand met het thuisfront vergroot de impact, zowel emotioneel, administratief als financieel.

Brengt de afstand troost of versterkt de afstand het verlies? Hoe verloopt het rouwen en het verwerken? Deze vragen dwingen zich op de voorgrond als je vanuit het buitenland afscheid moet nemen van een geliefde. Rouwen op afstand in tijden van gesloten grenzen maakte alles zo mogelijk nog heftiger. Het niet lijfelijk kunnen afscheid nemen, laat immers diepe sporen na. Onze vertegenwoordigster Daisy Mertens kan er helaas over meespreken. Haar moeder overleed in volle coronacrisis terwijl zij met haar gezin in de Verenigde Staten woont. Zij vond op pagina 34 de kracht om haar gevoelens op papier te zetten. In de hoop dat haar getuigenis troost biedt aan anderen wereldwijd die een naaste verloren.

In een internationale context wachten er naast het emotionele verwerkingsproces nog allerhande administratieve en praktische besognes. Voor jouw eigen gemoedsrust en die van jouw nabestaanden, verdiepen we ons in deze editie in diverse aspecten en zetten een aantal aandachtspunten op een rij. Wat is vooreerst de functie van de consulaire diensten op een ambassade? Hoe Belgische diplomaten u van bijstand kunnen voorzien, lezen we op pagina 32. Wat met erfenissen? Naarmate we meer mondiaal verhuizen, krijgen nalatenschappen een meer internationaal karakter. En zeker bij een permanente vestiging in het buitenland, wordt het internationaal privaatrecht een factor om rekening mee te houden. Vroeg of laat stelt zich de vraag in welk land erfgenamen langs de kassa passeren. Wil je weten hoe de vork aan de steel zit, blader dan door naar pagina 38.

Dat de opportuniteiten anno 2021 grenzeloos zijn, staat buiten kijf, net zoals een internationale context om een aangepaste familiale planning vraagt. Het is nooit te vroeg om jouw toekomst te beschermen, maar van zodra je naar het buitenland verhuist, wordt de inzet groter. De globale culturele diversiteit uit zich in een versnipperd familierechtelijk klimaat, dat grote gevolgen kan hebben op diverse niveaus. Waarop je moet letten, krijgen we haarfijn uitgelegd op pagina 36-37

Wees vooruitziend luidt het advies, want het onverwachte loert om de hoek. Letterlijk en figuurlijk schijnt de zon in vele buitenlanden, maar laat je er niet door verblinden. Draag zoals de dames op de cover de juiste bril en neem niet enkel op een zonnige dag, maar ook in complexe dossiers jouw voorzorgen.

Hoe onze coverdame Karolien Holsters Saoedi-Arabië de jongste jaren ziet veranderen, stemt haar gelukkig. Elke dag is het wel 'de eerste keer' voor iets in haar tweede thuisland, maar waar ze vooral van geniet, is hoe vrouwenrechten er het nieuwe normaal geworden zijn. Waar ze vroeger als werkende vrouw de uitzondering was, is ze nu de norm. Een wereld in verandering, die brengen wij graag in woord en beeld in dit magazine, op basis van jullie ervaringen wereldwijd.

Koen Van der Schaeghe
Directeur/hoofdredacteur

OFFICIËLE VERTEGENWOORDIGERS VLAMINGEN IN DE WERELD

ALGERIJE

Algiers
Stroobandt Ronny

ARGENTINIË

Buenos Aires
Remaut Reinhilde

AUSTRALIË

Adelaide
Deco Rudi & Raspoet Inez
Perth
Van Der Eecken Tineke
Victoria
Demuyck Nancy

BOSNIE-HERZEGOVINA

Konjic
Scherpereel Jelle

BRAZILIË

Santa Catarina
Coudenys Paul

BULGARIJE

Sofia
Sagaert Pascal

BURKINA FASO

Ouagadougou
Sergooris Madeleine

CANADA

Alberta
Gotthold Erwin
New Brunswick
Bodart Fanny
Ontario
Focquet Mireille

CHILI

Santiago
Magnus Annemie

CHINA

Beijing
Heynink Tina
Shanghai
De Ceuster Alex

COLOMBIA

Bogota
Otten Filip

D.R. CONGO

Kinshasa
Van Cauwenberg Inge

DENEMARKE

Horsholm
Swerts Sophie

DOMINICAANSE REPUBLIC

La Romana
Demyttenaere Inge

DUITSLAND

Beieren
Bax Hanne
Berlijn
Moens Walter
Noordrijn-Westfalen
Waeterloos Veerle

ECUADOR

Quito
De Vuyst Piet

ESTLAND

Tallinn
Cnude Femke

FRANKRIJK

Parijs
Goezu André
Ile De France
Borlrau Frederik

GAMBIA

Bakau
Goossens Bart

GRIEKENLAND

Athene
Dirix Theo

GROOT-BRITANNIË

Londen
Vermyleen David
Surrey
Beckers Brit

HONGARIJE

Boedapest
Schouteteen Marc

IERLAND

Dublin
Vanhoucke Jacques

INDIA

Bangalore
Verfaillie Els
Chennai
Baeyens Guy
Mumbai
Reynaers Els

ITALIE

Milaan
Verstreken Marleen
Rome
Van Doren Hilde

JAPAN

Tokyo
Cattrysse Bernard

LUXEMBURG

Steinsel
De Corte Fred

MEXICO

Tlaxcala
Cailliau Brecht

NIEUW ZEELAND

Auckland
De Belder Mine
Christchurch
Rottiers Patrick

NOORWEGEN

Kolsas
Van Laenen Filip

OEGANDA

Kampala
Kadaplackal Francis

OOSTENRIJK

Wenen
Leers André

PARAGUAY

Capitan Miranda - Itapua
Godefroid Conny
Asunción
Cuppens Arnoud

POLEN

Warschau
Van Hool Annick

PORTUGAL

Lissabon
Van Belleghem Joost

QATAR

Doha
Neervoorst Chantal

ROEMENIE

Boekarest
Struys Jan

SERVIE

Belgrado
Delva Gilberte

SEYCHELLEN

Victoria
Delaere Kristof

SLOVAKIJE

Bratislava
Van Laer Lendert

SPANJE

Alicante / Villajoyosa
Ryckaert Dieter
Catalonië / Barcelona
Wouters Myriam
Madrid
Dauwe Mieke
Tenerife
Verhoest Roger
Valencia
Lesage Kristien

SURINAME

Paramaribo
Helderweirt Tom

THAILAND

Bangkok
Bull Eddy

TUNESIË

Tunis
De Jonghe Solange

VERENIGDE ARABISCHE

EMIRATEN
Dubai
Van Acoleyen Els

VIETNAM

Hanoi
Laukens Philippe

VSA

Arizona/Gilbert
Vanderheyden Katrien
Colorado / Broomfield
Fiers Vera
California / Monterey
Wynant Al
Georgia / Atlanta
Cloet Mieke
Illinois / Chicago
Ryckbosch Bart
Michigan / Northville
Cassano Julie
Ohio / Aurora
Dauwen Erik
Oregon / Portland
Vermeulen Stefaan
Nevada / Henderson
Ardenoy Youri en Ryssaert Anja
New York / Regio New York
Higham - Bouten Kaat
New York / New York City
De Muelenaere Emma
Pennsylvania / Philadelphia
Mertens Daisy
Washington Dc
Quintyn Marc
Wisconsin / Brussels
Binard Joseph

ZUID-AFRIKA

Pretoria
Jacxsens Lieve

ZWEDEN

Bollnas
Van Louwe Luc
Stockholm
Vanhove Tiny

ZWITSERLAND

Genève
Sap Frank
Zürich
Scheir Petra

COLOFON

VLAMINGEN IN DE WERELD is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige Stichting van Openbaar Nut, de enige belangenvereniging voor Vlamingen die in het buitenland (willen) wonen, leven, werken. **CORRESPONDENTIEADRES & RECLAMEREGIE** Vlamingen in de Wereld, Zenith-gebouw, Koning Albert II laan 37, 1030 Brussel, Tel.: +32 (0)2/201 73 84, info@viw.be, www.viw.be, facebook.com/viwbrussel. **ABONNEMENTEN** 50 euro, dit is het forfait om gebruik te maken van de VIW-dienstverlening. Een lidmaatschap op het tijdschrift zit hier inbegrepen, alsook de toegang tot de ledenpagina's van de website en de diverse voordelen die VIW haar leden biedt. IBAN: BE73 4115 0371 7160, Swiftcode (BIC): KREDBEBB. Met als mededeling 'Ledenpakket VIW'. Betalen via kredietkaart kan uiteraard ook. Raadpleeg hier voor www.viw.be/nl/lidmaatschap-overzicht. **REALISATIE** Drukkerij Geers Offset nv. **NA ELKE VERZENDING** krijgen wij stevast een aantal exemplaren retour wegens foutief adres. Gelieve het secretariaat van uw gewijzigde adres op de hoogte te brengen a.u.b. **VIW RESPECTEERT DE WET** op de privacy.

VIW is lid van de Unie van de Periodieke Pers.

BESTUURSORGAAN VOORZITTER: STEVEN VAN LAER, **ONDERVOORZITTER:** AN DE MOOR, MICHEL ADRIAENS, FREDERIK BORLAU, TOM BRUYER, AN DESCHEEMAERKER, HILDE CELESTE DE JONGE, THEO DIRIX, PRAKASH GOOSSENS, JOHANNA NEYT, EVA PAREIT
STRUCTURELE SPONSORS DEME, RSZ, EY, Gosselin Group, Ondernemingen Jan De Nul nv, ING, MIVB, Altair Global, Leuven Mindgate, Partenamut

Met de steun van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor de inhoud van de publicaties.

STEVEN VAN LAER
VOORZITTER

Weerzien

Kijken jullie er ook zo naar uit? Waarschijnlijk is dit een overbodige vraag maar ik kijk er in ieder geval erg naar uit. Iedereen weer terugzien zonder scherm maar in het 'echt' en als het mag zonder mondkmasker.

Nu in een aantal landen de beperkingen versoepeld worden, is er weer perspectief om voorzichtig activiteiten te gaan plannen in de tweede helft van dit jaar. Het perspectief om mijn ganse gezin terug eens samen te krijgen inclusief mijn zoon die in het buitenland woont. Het perspectief om iets te eten en drinken met vrienden en kennissen. Het perspectief om onze nieuwe bestuurders en een aantal van onze voormalige bestuurders eindelijk fysiek (opnieuw) te ontmoeten. Het perspectief om ervaringen en ideeën uit te wisselen met de VIW vertegenwoordigers wanneer zij naar Vlaanderen komen.

Tijdens de voorbije periode heeft VIW haar rol als brug tussen Vlamingen bewezen. De dienstverlening aan Vlamingen in het buitenland of met plannen om naar het buitenland te vertrekken, is blijven doorlopen. We hebben toegenomen aantal vragen gekregen van verschillende organisaties om te assisteren met communicatie naar Vlamingen buiten Vlaanderen. We hebben het succesvol initiatief genomen om webinars te organiseren gericht op Vlamingen buiten Vlaanderen waaraan jullie vanuit de hele wereld enthousiast hebben deelgenomen.

Tegelijk zijn we ook geconfronteerd met een aantal beperkingen. De naambekendheid van onze organisatie is te beperkt en de voorbije periode heeft weinig mogelijkheden gegeven om nieuwe contacten te leggen. Onze vertegenwoordigerswerking stond op een lager pitje door de beperkingen in fysieke contacten in alle landen.

Ook hier komt er opnieuw perspectief en gaan we met zijn allen werk van maken. Als alles naar wens verloopt, krijgen we begin september al de gelegenheid om een aantal van onze vertegenwoordigers te ontmoeten tijdens ons vertegenwoordigersevenement. Ook onze HR conference: The future of global talent mobility plannen we fysiek te laten doorgaan in de loop van de maand oktober.

Wij kijken ook uit naar de verschillende initiatieven van onze vertegenwoordigers en staan klaar om deze te ondersteunen. We hopen ook vanuit Brussel een aantal activiteiten te initiëren voor Vlamingen in het buitenland.

Veel positieve zaken om naar uit te kijken dus en samen aan te werken. In afwachting hiervan wens ik jullie allemaal nog een aangename zomerperiode en tot ziens en horens in het najaar.

BERNARD CATRYSSSE

“Ik lees de Japanse lucht steeds beter.”

“Leven in Japan, dat is een oefening in groeien, aanvaarden en loslaten”, dixit Bernard Catrysse, directeur Arts Flanders Japan. “Voortdurend ondermijn ik met plezier mijn eigen opvattingen. Ik nam en neem nog steeds de tijd om Japan en zijn cultuur te begrijpen en bewust te waarderen. Met het benaderen van de Japanse identiteit en het bevatten van de ondertoon ben je nooit klaar. Waardoor ik zowat alle geldende clichés op de helling durf te zetten. Leven in dit land is een levenslang proces.” Voor iemand die al 34 jaar in Japan woont, zijn het woorden die tellen.

TEKST KOEN VAN DER SCHAEGHE - FOTO'S ROB WALBERS

Al zijn hele actieve loopbaan staat Bernard Catrysse in spreidstand tussen Japan en Europa. In het dagelijks leven promoot hij de Vlaamse cultuur in Japan. En met een jaar vertraging is hij ook de verbindingsman tussen de Belgische Olympische atleten en het gastland van het grootste sportevent ter wereld. Bovendien is hij voor onze organisatie al vele jaren een rots in de branding als vertegenwoordiger. Een Japanner zal hij nooit worden, maar weinig Belgen kunnen zo goed de Japanse lucht lezen als Bernard.

NAVIGATIEVERMOGEN

Japan zette een stempel in Bernards ziel. Om zijn fascinatie te verklaren, moeten we terug naar de jaren '80 van vorige eeuw. “Opgegroeid in Brussel, reisde ik op mijn achttiende naar Indonesië. Daar ervoer ik voor het eerst de Aziatische dynamiek. En het is die energie die ik sindsdien probeer te vatten”, duidt Bernard. Net om de wereld beter te begrijpen, koos hij voor een opleiding economie. “Toen ik begin jaren '80 in Leuven studeerde, stond Japan economisch in het zenit. Twee Japanreizen maakte ik tijdens mijn studies. Sindsdien laat het land mij niet meer los. Ik woon hier intussen 34 jaar, huwde met een Japanse en samen hebben wij twee volwassen kinderen.”

“Japan was destijds nog heel ver. We vlogen goedkoop en met veel tussenstops. Die eerste reis maakte een blijvende indruk. Als uitwisselingsstudent logeerde ik bij een Japans gezin. Zo dacht ik Japan van binnenuit te ontdekken. Toen voelde ik dat ik er, al was het maar enkele jaren, aan de slag wou gaan.” Intussen vertoeft hij er al quasi zijn hele professionele leven. Al gauw ondervond hij dat zijn beleving als student behoorlijk eenzijdig was. “Verblijf of werk je langer in een Japanse omgeving, dan besef je dat je een Japanner nooit helemaal zal begrijpen. En zonder kennis van taal en cultuur zal een groot stuk van Japan je sowieso ontgaan. Japan vraagt letterlijk en figuurlijk om een zeker navigatievermogen”, weet de Vlaming.

VERBODEN VRUCHT

Als afgestudeerd econoom trok Bernard in 1986 naar Japan voor prospectiewerk in dienst van een West-Vlaamse KMO. “Ik woonde in Kyoto, leerde intensief

Japans en bezocht voor het eerst het *Flanders Center* in Osaka.” Vervolgens werd Bernard vertegenwoordiger van een krachtenbundeling van KMO's en introduceerde hij Vlaamse producten bij Japanse bedrijven. “In het najaar van 1987 werd een eerste container van het Hoegaardenbier *Verboden Vrucht* richting Japan verscheept. Hierin zaten meer glazen dan bier en waren de verhalen en de sfeer rond het bier minstens zo belangrijk als het gerstenat zelf. Voor Japanners was het allemaal nieuw, van de streekbieren tot de gisting op de fles.” Kort daarop trad Bernard aan als allereerste attaché van de Vlaamse Gemeenschap in Japan. En zo connecteerde Vlaanderen voor het eerst rechtstreeks met een aantal grote Japanse bedrijven die in Vlaanderen actief waren. Vijf jaar later werd Bernard directeur van het *Flanders Center* in Osaka, intussen omgedoopt tot Arts Flanders Japan en in 2016 verhuisd van Osaka naar Tokio. “Ik wilde nauwer betrokken zijn bij de realisatie van artistieke producten en voelde het potentieel van de link tussen economie en cultuur. Met onze huidige missie ondersteunen we de volledige Vlaamse culturele sector die plannen heeft in Japan. We vormen een Japans bruggenhoofd voor Vlaamse steunpunten en kenniscentra zoals *Kunstenpunt*, *Literatuur Vlaanderen* en *Flanders Image*. Ik sta met één been heel diep in de Japanse maatschappij en met het andere er half buiten. Meer dan ooit heb ik het gevoel een mooie balans gevonden te hebben. Ik heb bewust nooit in een 100% Japanse en hiërarchische context gewerkt. Ik voel me bevoorrecht, want als ik mezelf niet kan blijven, dan word ik ongelukkig”, bekent Bernard.

ONDOORGRONDELIJK

De VIW-vertegenwoordiger belicht dat het land zijn geheimen en inborst slechts traag en bedachtzaam prijsgeeft: “Je kruipt niet gemakkelijk onder de huid van een Japanner. Maar ze verdienen wat meer nuance en een onbevangen appreciatie, want al te gemakkelijk worden ze als koel en ondoordringbaar omschreven. Neen, je zal nooit één van hen worden, maar waarom zou je dat ambiëren? Ook al spreek je zoals ik de taal, ben je gehuwd met een Japanse en heb je samen kinderen, de Japanse identiteit zal je nooit helemaal vatten. Toen ik in Kyoto woonde en veel over Japan las, veronderstelde ik na een paar

maanden het land te kennen. Maar hoe langer ik er woonde, hoe minder nadrukkelijk ik me uitsprak. Je kan Japan nooit helemaal vatten en net dat boeit mij. Met onze Westerse attitude willen we alles begrijpen. Japanners zien juist de schoonheid in het ondoorgrondelijke. Dat maakt mijn leven uitermate boeiend. Niets is wat het lijkt en ook daarin durf ik mij wel eens te vergissen.”

Bernard bekent dat zijn kinderen voor wie het Japans hun moedertaal is, hem nog wel eens verbeteren: “Elke dag leer ik nog nieuwe woorden en uitdrukkingen. Maar een Westerling moet begrijpen dat de barrière meer omvat dan de taal alleen. Het Japanse leven loopt immers geregeld en wordt ook deels geregeld. In de grond zijn Japanners behoorlijk behoudsgezind en dat is een omgeving die ons uitdaagt om in te functioneren. Japan is als eilandvolk ook behoorlijk protectionistisch. Het hecht wel veel belang aan hoe het gepercipieerd wordt door de wereld. Het blijft een belangrijke economische macht maar qua politiek aanzien voelt het zich niet altijd gelijkwaardig behandeld.”

VERBINDINGSOFFICIER

“Als buitenstaander ben je gemarkeerd, alleen al qua fysionomie. Hierdoor krijg je trouwens behoorlijk wat respijt. Maar naarmate je vlot de taal beheerst en groeit in de communicatie, wordt van jou wel verwacht dat je ook de andere formaliteiten beheerst. Jouw vlot Japans zijn legt de lat dus een stuk hoger. Ik spreek de taal en leef gebruiken na, maar soms zegt mijn vrouw ‘je kan de lucht niet lezen’, waarmee ze bedoelt: je leest de situatie niet helemaal correct. Al denk ik er dag na dag beter in de slagen. De uitdrukking ‘what you see is what you get’ is niet van toepassing op Japan. Daar moet je je bij neerleggen, anders raak je gefrustreerd. Belangrijk in Japan is dat je de situatie en de context leest en niet enkel door je eigen bril. Westerlingen praten te veel en luisteren of kijken te weinig.” “Met hun eilandgeest is omgang met de andere voor een Japanner niet altijd vanzelfsprekend. Al evolueert hij ook wel en de Olympische Spelen vormen daarbij een deuropener. Japan heeft het wel vaker moeten hebben van grote gebeurtenissen, zoals de wereldexpo’s. Naar zulke evenementen leeft de bevolking enorm toe, in het besef dat de hele wereld naar hen kijkt. Het land is er dan ook op gebrand om zich van zijn beste kant te tonen.” Als verbindingsagent is Bernard de liaison tussen de Belgische Olympische delegatie en Japan. Hoewel atleten uiteraard in een perfect uitgerust olympisch dorp trai-

**"JE KAN JAPAN NOOIT
HELEMAAL VATTEN
EN NET DAT BOEIT MIJ."**

nen en uitrusten, belanden ze, van zodra ze er een voet buiten zetten, in het échte Japanse leven, een maatschappij waar dus heel andere normen gelden dan in België. Het is nuttig om daarop te anticiperen door hen de nodige kennis en handvatten aan te reiken. Dat kan alleen maar bijdragen tot de rust in het hoofd. Hoe beter je Japan kent, hoe beter je presteert”, besluit Bernard.

Info: www.flanders.jp

OP DE BRAZILIAANSE SCHOOLBANKEN

In 2019 vertrok Jetske Bracke naar Brazilië, waar ze zes maanden lang zou studeren aan een middelbare school. De taal en cultuur kende ze nog niet goed, maar dankzij een hecht gastgezin kon ze zich gemakkelijk aanpassen.

TEKST JONAS HELLEBUYCK

“Ik had altijd al het gevoel dat ik in het buitenland wou studeren. Toen ik hoorde dat mijn nieuwe schoonzus in Noorwegen gestudeerd had, werd dat idee voor mij ook heel concreet. Ik wou heel graag Portugees leren, dat vind ik een mooie en aparte taal. Eerst wou ik daarvoor naar Portugal trekken, maar Brazilië leek me dan nog een tikkeltje avontuurlijker.”

“Het heeft ongeveer een maand geduurd voor ik die taal in Brazilië durfde spreken tegen mijn klasgenoten en mijn gastgezin. Ik kon alles wel gemakkelijk begrijpen, want ik kende al een beetje Spaans.” Om de taal te leren werd Jetske er in haar gastgezin volledig in ondergedompeld. “Mijn gastzus was de enige in het gezin die goed Engels kon spreken, maar zij vond dat ik Portugees moest leren en weigerde vaak om dingen te vertalen. Ook op school waren er heel weinig leerkrachten die goed Engels spraken, zelfs de leerkracht Engels kon ik vaak op fouten betrappen. En mijn vrienden op school hebben na een maand ook besloten om enkel nog Portugees met mij te

praten. Op die manier heb ik de taal wel snel geleerd.” Jetske plande haar uitwisseling samen met de organisatie AFS Vlaanderen nadat ze in België afstudeerde. “Je kan zo’n uitwisseling ook in je laatste jaar van je middelbaar doen, maar ik denk dat ik het dan moeilijk zou gevonden hebben om te genieten van mijn uitwisseling. Dan zou ik meer stress gehad hebben voor de lessen en examens, terwijl ik nu vooral kon genieten en leren over dingen die je niet per se in de les meekrijgt.”

“Ik ben helemaal alleen vertrokken naar Brazilië, want ik was de enige die daar naartoe wou. Ik was daar in het begin een beetje bang voor, maar uiteindelijk viel het allemaal goed mee. Het voordeel van alleen op reis gaan, is dat je alles op je eigen tempo kan doen. Achteraf heb ik ook het gevoel dat ik daardoor zelfstandiger geworden ben.”

Jetske leerde de cultuur van haar gastland op verschillende vlakken kennen. “Ik denk dat iedereen Brazilië kent van voetbal, samba, strand en zon. Dat beeld klopt wel, maar er valt ook veel meer te ontdekken in die cultuur. Vooral de manier waarop mensen zich kleden viel me op. Hier zijn mensen een beetje preuts, terwijl het in Brazilië veel minder uitmaakt hoe je eruitziet, dat apprecieer ik wel aan die cultuur.”

In Brazilië kon Jetske steeds terugvallen op haar nieuw warm gastgezin. “Ik vond het heel spannend om dat gezin voor het eerst te ontmoeten. Ze hadden me op voorhand wel al gecontacteerd en enkele foto’s gestuurd, maar het blijven vreemden die je nog nooit ontmoet hebt. Toen ik ze voor het eerst ontmoette, merkte ik meteen dat het heel hartelijke mensen zijn en voelde ik met hen al een klik. Dan was de stress voorbij. Achteraf denk ik dat ik me tegenover hen nog wat sneller open had moeten stellen.”

Het volledige verhaal van Jetske’s uitwisseling is binnenkort te beluisteren in een nieuw seizoen van de Vlamingen in de Wereld podcast, waarin elke maand een jongere vertelt over zijn of haar buitenlandervaring. Je vindt de podcast op Spotify, Apple Podcasts, SoundCloud en Google Podcasts.

Een globetrottend ondernemer kwam THUIS IN SOFIA

Wie weg wil uit België, slaat al eens aan het dromen. Zelden leiden zo'n fantasieën naar een bestaan in de Bulgaarse hoofdstad Sofia. Voor ondernemer Joachim Brackx werd het na lange omzwervingen toch een realiteit. 'Ik vind hier een heerlijke combinatie van Zuid en Noord.'

TEKST MATTHIEU VAN STEENKISTE

Er was er iets. Eigenlijk had Joachim Brackx alles wat het leven hem had moeten bieden – hij was componist en zanger, en was programmamedewerker bij Klara – maar toch voelde het niet meer juist. 'Het was bizar', zegt hij. 'Volgens het Japanse Ikegai-concept voor een zinvol bestaan zat alles perfect. Ik deed wat ik graag deed, ik was er goed in, werd er voor betaald, en het was nuttig voor de maatschappij. En toch. Toch vond ik mijn dagelijks bestaan niet fijn. Op tournee met klassieke vocale ensembles voelde ik me net een stuk vee dat elke dag opnieuw snelsnel van hier naar daar werd verscheept, als componist was ik afhankelijk van wat anderen beslisten over mijn projectvoorstellen. Het ontbrak me aan autonomie, beslissingskracht.' Het roer moest om, en dat ging in verschillende fasen. 'Als ik mijn leven zelf in handen wilde nemen, was de enige oplossing om ondernemer te worden', trok hij een

besluit. 'En om te zorgen dat het dagelijkse nu wel goed zou voelen, bekeek ik het eerst en vooral van die kant en onderzocht ik hoe ik wilde dat mijn leven er zou uitzien. Conclusie: ik wilde iets dat ik van gelijk waar kon doen, gelijk wanneer, en waarbij ik niet verplicht werd mijn tijd om te ruilen in geld. Het moest dus iets zijn dat inkomsten zou blijven genereren zonder dat ik er honderd procent van mijn tijd in moest steken. Iets via het internet dus, een digitaal product dat zichzelf zou blijven verkopen zonder dat je voortdurend tijd moet steken in het produceren.' Dat was dan helder, maar nog altijd niet concreet. De doorbraak diende zich aan in de vorm van een vriendin. 'Die was in haar vrije tijd via het platform Etsy digitale designs gaan verkopen voor papercrafting en scrapbooking. Dat was interessant. Zo'n ontwerp moet je immers maar één keer maken, en kun je vervolgens blijven aan de man bren-

gen zonder elke dag 'fabriekje' te moeten spelen. Bijna als experiment probeerden we of daar samen meer van konden maken, eerder met het idee daar van te leren, dan dat onze definitieve business zou zijn.'

Het componist-, zanger- en producerschap kreeg ondertussen gezelschap van andere bezigheden. 'Ik verdiende nu ook mijn geld als lifestylecoach, ontwikkelde een product dat auteurs hielp met de promotie van hun boek, ... Na vijf jaar voelde ook dat niet goed. Ik was te verspreid bezig, hield te veel ballen tegelijk in de lucht. Ik wilde me op één ding toelagen, en dan was dat ene bedrijfje dat aan het bewijzen was dat er een markt en een product was, de logische focus. Zo besloot ik mijn focus enkel nog op VectoriaDesigns te leggen. Drie jaar later kan ik alleen maar vaststellen dat het gelukt is. Het bedrijf is snel gaan groeien, en nu heeft het een zekere maturiteit. Het team zit op zijn plaats, ik heb een managing director kunnen inhuren die het bijna volledig runt, en ik hoef me enkel nog met strategie op lange termijn bezig te houden. In de tijd die zo is vrijgekomen probeer ik een nieuwe afdeling voor het bedrijf op te richten, die zich toelagt op ideeën rond onze relatie met onszelf, en autonoom moet gaan opereren.'

WEG VAN HIER

Zonder job die hem aan het vaderland gebonden hield, lonkt het globetrotten. 'In België liep ik elk jaar wel tegen een winterdip aan, dus ik zocht om te beginnen op waar in Europa het meeste zon te vangen was. Google vertelde me dat de Spaanse Costa de la Luz geen verkeerde naam had, en in Europa inderdaad het meest zonlicht vangt. Ik ben een winter naar ginds getrokken, en dat was het begin van een periode waarin ik nauwelijks nog in België ben geweest. Spanje werd Italië, werd Portugal, en ik belandde ook in Japan, een land waar ik een levenslange fascinatie voor had. Ik ben er in totaal anderhalf jaar geweest, over verschillende perioden verspreid, maar uiteindelijk heb ik beslist om er niet te blijven. De cultuur voelde er zo anders, dat het moeilijk was om echt te aarden en een deel van de maatschappij te worden.' Droog voegt hij er aan toe: 'Ik ben dan maar naar Europa teruggekomen.'

Dat had nog een reden. Een idealistische. 'Zes jaar had ik de wereld rondgetrokken, en dat was fantastisch geweest. Maar ik kon niet langer om de kost voor de natuur heen. En natuurlijk moet je de opwarming van de aarde op systemisch niveau aanpakken, maar ik geloof ook dat we een individuele verantwoordelijkheid hebben. Al dat rondvliegen, ik kon dat dus niet langer verzoenen met mijn ideeën daarrond. Dat was triest, want ik moest zo een fijne levensstijl opgeven, maar het kon niet anders. Ik besloot om één plek te kiezen als uitvalsbasis, en dat moest in Europa zijn.'

TERUG NAAR HIER

Op het einde van alweer een denkproces bleven drie steden over: Berlijn, Lissabon en Sofia, waar Joachim al

een zakenpartner had gehad. 'Ik was er dus al regelmatig geweest, en al is het geen mooie stad, het is er wel één die betaalbaar is, en waar ik me goed voel. Ze geeft me rust. Wat ik er bijvoorbeeld aan apprecieer, is dat Bulgarije geen koloniaal verleden heeft. Hier is geen imperialistische architectuur die een soort "heersers van het universum"-gevoel wil uitstralen, en daar heb ik op andere plaatsen als Wenen en Sevilla al eens last van. En de Bulgaren zijn ook fijne mensen, een geslaagde mix van Noord- en Zuid-Europese aspecten. Want ik mag dol zijn op Andalusië, er gebeurt wel zo goed als niets. In Bulgarije is men zeer gedreven, is de jonge generatie zeer goed opgeleid en vlot Engelstalig. Er is een levendige startupcultuur, en die energie bevalt me. Ik heb veel vrienden hier, die na de aansluiting bij de EU in Londen en elders zijn gaan studeren, en nu terugkeren. Ze brengen veel kennis en drang om in hun heimat iets op te bouwen. Maar tegelijk zijn ze ook nog altijd verzot op het Zuiderse goeie leven. In de zomermaanden is Sofia verlaten; dan zit men aan de zee.'

'Een boeiende maar minder evidente transformatie van mijn leven', noemde Joachim dat settelen eens. 'De switch weg van wereldburger die zijn standplaats door zijn humeur liet leiden viel me wel zwaar', geeft hij toe. 'Ik had overal vrienden, en die mis ik nu wel. Zeker gezien de gebeurtenissen van het afgelopen jaar, is dat veel moeilijker geworden. Ik heb hier in Bulgarije ook nog altijd niet het gevoel dat ik een hechte vriendengroep heb. Mijn gemeenschap van gelijkgestemden zit nog altijd internationaal.'

En de liefde? Is die wél gemakkelijker geworden, nu hij zich tot één woonplaats beperkt?

Hij glimlacht. 'In de geest is dat misschien wel veranderd, in de praktijk is daar nog niets van te merken. Ik ben nog steeds single. In het begin ben ik hier wel op dates geweest, maar daar is nooit iets uit gekomen. Ik denk dat hier nog wel een mentaliteitsverschil is, in hoe vrouwen hier naar een man, een relatie kijken. Ik vermoed dat als ik hier iemand zou ontmoeten, het ook eerder iemand zou zijn die in het buitenland gestudeerd of gewerkt heeft. Maar je weet nooit, natuurlijk. En sinds de pandemie zie ik ongeveer niemand meer, dus de kans is voorlopig klein.'

'Verder sta ik mezelf op dit moment toe om enkel in het nu te denken. Ik heb geen contract getekend met Bulgarije, dus ik moet hier geen tien jaar te blijven. Het is wel mijn intentie, daarom heb ik ook de hele procedure doorlopen om hier residentie te krijgen, een appartement te huren en meubels te kopen. Ik vertrek dus niet meteen, ik wil hier een leven opbouwen. (glimlacht) Hetzelfde gaat ook op voor de muziek. Ik weet niet of je ooit kunt stoppen met componist zijn. Diep in mezelf zit dat nog altijd in mij, en koester ik nog altijd muzikale dromen, actief beoefen ik het echter niet meer. Maar je weet nooit hoe de dingen lopen. Al was het maar dat ik een vrouw ontmoet die elders woont, dan is het niet onmogelijk dat ik haar volg. Al denk ik daar niet veel over na. Ik ben hier graag.'

LAAT DE NEDERLANDSE TAALEN EN CULTUUR NIET LOS

TEKST AN DE MOOR, 'ONDERVOORZITTER VIW EN
TALENBELEIDCOÖRDINATOR ODISEE HOGESCHOOL'

Waarom investeren Vlaamse jongeren in het buitenland best in kennis van het Nederlands?

Het antwoord op deze vraag wordt door An De Moor, ondervoorzitter van Vlamingen in de Wereld en Talenbeleidcoördinator van twee Vlaamse hogeronderwijsinstellingen, onmiddellijk beantwoord met een anekdote: "Onlangs kreeg ik een telefoon vanuit Parijs van een Vlaamse achttienjarige jongeman die graag aan de KU Leuven wilde verder studeren. Al snel bleek dit geen eenvoudige vraag te zijn. Hij had zijn *enseignement secondaire* in een Parijse school met succes afgerond maar kende alleen huis-tuin-en-keuken-Nederlands van bij zijn ouders thuis. En: hij moest een B2-certificaat voor Nederlands bij inschrijving kunnen voorleggen, zeg maar hetzelfde niveau als Vlaamse jongeren voor Nederlands hebben als ze hun secundaire onderwijsloopbaan in Vlaanderen hebben beëindigd. Zijn spreekvaardigheid was ok maar zijn schrijfvaardigheid Nederlands problematisch. In het Frans schrijven is nu eenmaal niet hetzelfde als in het Nederlands. Hij buisde grandioos voor zijn CNaVT-examen. Om een lang verhaal kort te maken: hij studeert momenteel aan een Parijse universiteit. Zijn droom om een Vlaams hoger onderwijsdiploma te behalen en naar Vlaanderen terug te keren, was uiteengespat."

Dit verhaal illustreert het belang van kennis van het Nederlands op een voldoende hoog niveau voor wie vroeg of laat van plan is zijn leven in Vlaanderen verder te zetten. Nederlands Koningin Máxima gaf zelfs recentelijk tijdens het veertigste verjaardagsfeest van de stichting NOB (Nederlands Onderwijs in het Buitenland) als helder advies mee: "Laat de Nederlandse taal en cultuur niet los."

Er zijn heel wat manieren om kennis van het Nederlands op niveau te brengen, te houden of zelfs bij te spijkeren. Iedereen kent ongetwijfeld de stichting NOB, die ervoor zorgt dat duizenden Nederlandse en Vlaamse kinderen kwaliteitsvol les in hun moedertaal buiten onze landsgrenzen krijgen, van Sofia tot Singapore en van Santiago tot Shanghai. Daarnaast bestaan er heel wat digitale taalondersteuningstools en -websites.

TIEN TAALTOOLTIPS!

- 01 **Nedbox** (www.nedbox.be) is een interactief online leerplatform waarop anderstaligen hun Nederlands kunnen oefenen op een prettige en ontspannende manier, waar en wanneer ze dat willen. Het is ontwikkeld voor andersstalige volwassenen en oudere OKAN-leerlingen. De doelgroep is heel breed: zowel hoog- als laaggeschoolden, zowel meer als minder (digitaal) geletterden, en van beginners (A1) tot halfgevorderden (B1+).
- 02 **De Schrijfassistent** (schrijfassistent.standaard.be) is een digitale schrijftool voor elk Nederlandstalige moedertaalspreker die wel eens de pen vasthoudt om zijn tekst te verbeteren. Er bestaat ook een versie voor anders-en meertaligen (nt2.schrijfassistent.be).
- 03 Op nederlandsoefenen.be/thuis-oefenen staan er heel wat interessante tips om thuis Nederlands te oefenen.
- 04 Wie nog niet oefenverzadigd is, vindt nog veel meer oefeningen op www.cambiumned.nl/oefenen/
- 05 De **Taalgarage** van het Huis van het Nederlands in Brussel biedt advies en het nodige materiaal voor wie via zelfstudie Nederlands wil leren: www.huisnederlandsbrussel.be/projecten/taalgarage
- 06 De **Taaltelefoon** heeft niet alleen een interessante taaladvieswebsite (www.vlaanderen.be/taaladvies/) en een gratis digitale nieuwsbrief met taaltips. Je vindt er ook een handige online brochure met alle spellingsregels op een rij.
- 07 Voor de juiste spelling van een woord is er het **digitale Groene boekje** op www.woordenlijst.org
- 08 Odisee-hogeschool ontwikkelde een gratis **TaalMOOC** om laatstejaarsleerlingen talig voor te bereiden op een hoger onderwijsopleiding en startende studenten taal- en studievaardiger te maken aan de hand van onder meer kennisclips, digitale oefeningen en kijkwijzers (ecourses.odisee.be/starter).
- 09 **Oriënt** is een computerspel – een zogenaamde *serious game* – waarmee leerlingen van de derde graad secundair onderwijs en studenten uit het hoger onderwijs aan de hand van authentiek taalmateriaal uit kranten en tijdschriften hun woordenschat kunnen uitbreiden. Ze leren meteen ook woordenschatstrategieën verwerven om de betekenis van onbekende woorden te achterhalen (orient.ucll.be).

- 10 Het cultureel genootschap de Orde van den Prince gaf recentelijk het literatuurhandboek **'Overhaald'** uit, met nieuwe verhalen en gedichten van o.a. Lize Spit, Herman Brusselmans en Fikry El Azzouzy voor laagtaalvaardige en anderstalige leerlingen tussen 11 en 19 jaar. Vooral de woordenschatlijst aan het eind van elk verhaal is bijzonder handig om woordenschatkennis te verrijken. Op www.arteveldehogeschool.be/overhaald kan je de digitale lancering vanuit Kunstencentrum De Vooruit opnieuw bekijken, inclusief voorleesfragmenten van een aantal auteurs. Je vindt er ook hoe je het boek kunt kopen evenals het gratis lesmateriaal dat een expertenteam uit Odisee-hogeschool en de Arteveldehogeschool bij elk verhaal en gedicht ontwikkelde.

Een B2-certificaat kan onder meer behaald worden aan een universitair talentencentrum. Daarnaast bestaat er ook het certificaat ITNA B2 (Interuniversitaire Taaltest Nederlands voor Anderstaligen) en attest STRT Educatief Startbekwaam (vroeger: PTHO – Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs) van het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CnaVT).

Op de website van het Agentschap Integratie en Inburgering (www.integratie-inburgering.be) staat een handig overzicht van de verschillende taalniveaus volgens het Europese Referentiekader en hoe lang het gemiddeld duurt om van het ene taalniveau naar het andere te evolueren.

DE DOCHTERS VAN SAOEDI-ARABIË MOGEN VEEL MEER DAN AUTORIJDEN

TEKST KAROLIEN HOLSTERS (VERKOOPSDIRECTEUR EUROPA, MIDDEN-OOSTEN & AFRIKA BIJ CONTROLCASE, EEN SPECIALIST IN CYBERVEILIGHEID. ZE WOONT EN WERKT IN JEDDAH, SAOEDI-ARABIË.)

Karolien Holsters en enkele vriendinnen.

'De grootste hervormer voor empowerment van vrouwen', noemde de Wereldbank Saoedi-Arabië. Het is een vaststelling die ik zelf elke dag kan beamen.

Geschiedenis kan heel boeiend zijn, maar het is nog boeiender als je ze voor je ogen geschreven ziet worden. Het land dat ik in 2007 leerde kennen toen ik hier als alleenstaande vrouw aankwam en het land dat ik nu, in 2021, opnieuw leer kennen, zijn dag en nacht verschil. Hier in Saoedi-Arabië zie ik dagelijks de effecten van Vision 2030, een groots plan - voortgestuwd door kroonprins Mohammad bin Salman - om de afhankelijkheid van Saoedi-Arabië van olie te verminderen, de economie te diversifiëren en openbare dienstensectoren te ontwikkelen, zoals gezondheidszorg, onderwijs, infrastructuur, recreatie en toerisme. Elke dag is het wel 'de eerste keer' voor iets. Elk onderdeel van Vision 2030 is een column waard, maar de grootste verandering is toch wel hoe de rechten van de vrouw zijn geëvolueerd. Saoedi-Arabië werd in het rapport 'Women, Business and the Law 2020' van de Wereldbank erkend als het land dat sinds 2017 wereldwijd de grootste stap zette voor empowerment van vrouwen en gendergelijkheid.

VOOGDIJSYSTEEM

Tot voor kort bestond hier een heel strikt voogdijsysteem, waarbij vrouwen een mannelijke voogd hadden die alles in hun plaats besliste. Zonder hem mocht een vrouw geen werk zoeken, reizen, een bankrekening openen, een sportwedstrijd bijwonen, een onderneming oprichten, een huis huren, enzovoort. Dat is helemaal veranderd.

"TERWIJL IK VROEGER ALS WERKENDE VROUW DE UITZONDERING WAS, BEN IK NU DE NORM. VEEL VROUWEN ZIJN INTUSSEN OOK LEIDINGGEVENDE FIGUREN."

Het opvallendst is allicht het recht voor vrouwen met de auto te rijden. 24 juni 2018 was een historische dag voor de dochters van Saoed: sommige vrouwen zaten aan het stuur met naast zich op de passagierszetel de man die tot dan hun chauffeur was geweest. Terwijl vele westerse media de opheffing van het rijverbod als een rookgordijn zagen, betekende het voor de vrouwen hier een enorme verandering, waarvan het rimpeleffect op alle vlakken van het dagelijks leven te voelen was. Ik moest tot 2019 wachten om mijn rijbewijs te pakken te krijgen, maar nu ik het heb, geniet ik met volle teugen.

Nog een veelzeggend effect van de hervormingen: mannen en vrouwen hoeven niet langer restaurants binnen te gaan via aparte deuren die naar aparte secties leiden. Terwijl vrouwen vroeger volledig bedekt moesten zijn en een zwarte abaja (een lang gewaad) moesten dragen, is het straatbeeld nu een kleurige bedoening met geopende abaja's in alle kleuren van de regenboog. Sommige vrouwen dragen zelfs geen abaya meer.

"ELKE DAG IS HET WEL DE EERSTE KEER VOOR IETS."

Nog een veelzeggend effect: mannen en vrouwen hoeven niet langer restaurants binnen te gaan via aparte deuren die naar aparte secties leiden, een voor gezinnen (vrouwen alleen of vergezeld door mannen) en een andere voor mannen. Nu komt iedereen via één ingang binnen in één grote ruimte.

Hoewel deze hervormingen voor de gemiddelde westerling niet indrukwekkend lijken, mag je hun effect niet onderschatten. En natuurlijk zijn er in het land veel conservatieven die zich ongemakkelijk voelen bij deze ommezwaai en liever de voortzetting van de gendersegregatie hadden gezien. Maar doordat de bevolking voor twee derde uit min 30'ers bestaat, worden de veranderingen in het algemeen vlot aanvaard.

Terwijl ik vroeger als werkende vrouw de uitzondering was, ben ik nu de norm. Veel vrouwen zijn intussen leidinggevende figuren.

Sinds het begin van Vision 2030 merk ik elke dag hoe vrouwen meer en meer deel uitmaken van de Saoedische beroepsbevolking, zowel in de lagere als in de hogere echelons, van kassierster en bankbediende tot CEO.

Terwijl ik vroeger als werkende vrouw de uitzondering was, ben ik nu de norm. Veel vrouwen zijn intussen leidinggevende figuren, hebben succesvolle bedrijven, leiden afdelingen en hebben zelfs de rang van sergeant bereikt sinds de toegang tot het leger werd opengesteld. Namen als Reema Juffali, de eerste Saoedische vrouwelijke autocoureur, Haifaa al-Mansour, de eerste vrouwelijk filmmaker, Njoud Al Shammari, een blogger erkend door Forbes Middle East als een van de top Arab Women Social Influencers, zijn het nieuwe normaal.

Karolien in een traditionele abaya

Wie had ooit gedacht dat jongens en meisjes samen zouden dansen op een concert van DJ Cosmicat, alias Nouf Sufyani, de eerste vrouwelijk dj in Saoedi-Arabië? Wie had ooit gedacht dat je hier als vrouw gewoon naar de bioscoop zou kunnen gaan met je vrienden? Ik alvast niet. Het is wel genieten. 🎬

"De wereld is klein" is een wisselcolumn van De Tijd waarin ondernemende Vlamingen vanuit het buitenland schrijven over wat hen beroert en boeit. Lees meer op tijd.be/dossiers/de-wereld-is-klein.

EXPAT & CO
smart insurances

Zorgeloos leven in het buitenland begint met een goede verzekering.

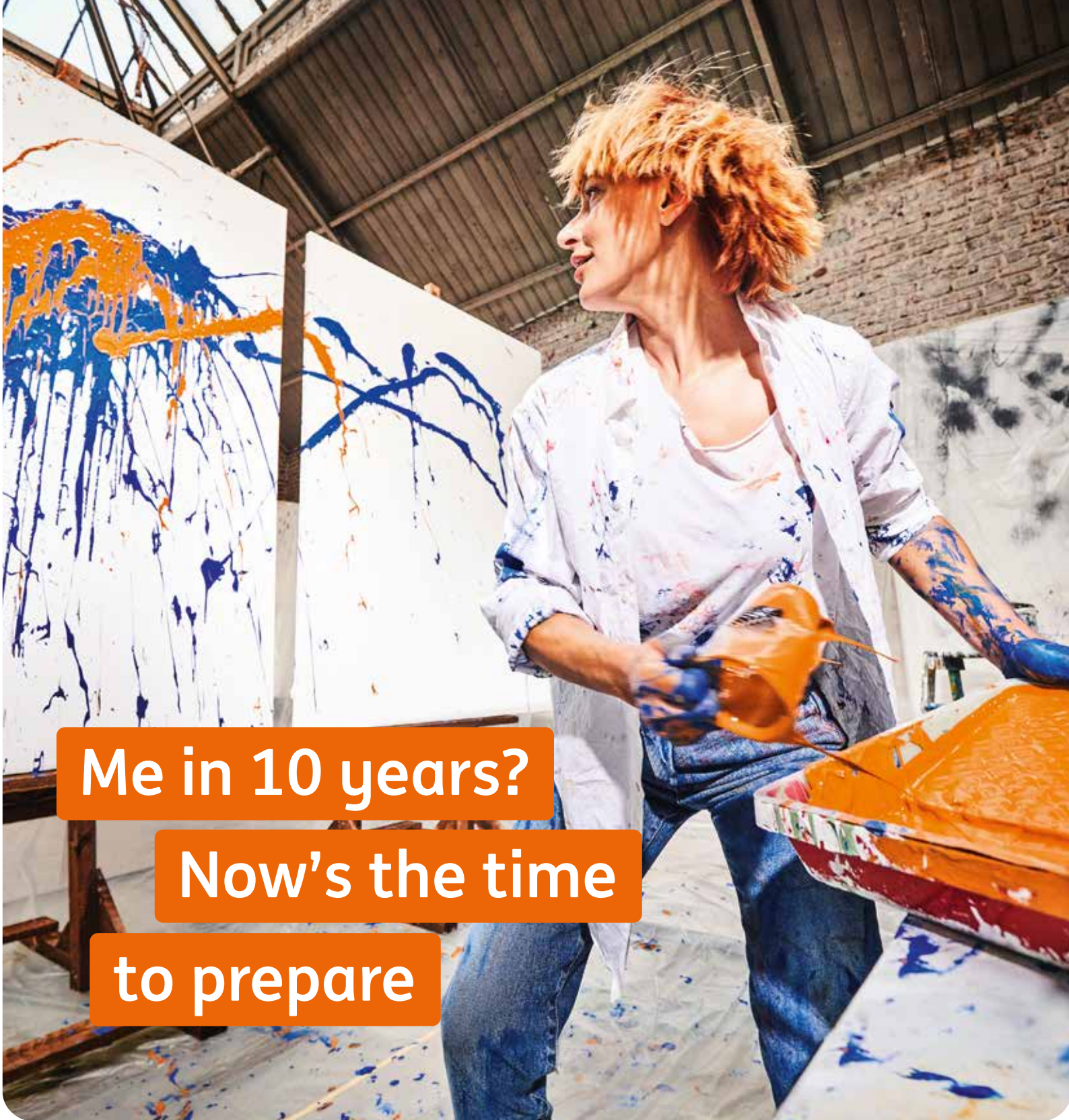
Expat & Co maakt unieke verzekeringsplannen op maat van expats, studenten, universiteitsmedewerkers en globetrotters.

Laat ons jou verzekeren. Contacteer info@expatinsurance.eu

De slimme verzekering voor wereldburgers.

expatinsurance.eu

Me in 10 years?

Now's the time

to prepare

Optimise your capital

ing.be/invest

do your thing

Offer for investment and/or insurance products subject to acceptance by ING Belgium (or, where applicable, the relevant insurance company) and to mutual agreement. Terms and conditions (regulations, rates, key investor information documents and other additional information) available free of charge in your ING branch or at www.ing.be. ING Belgium NV/SA - Bank/Lender - Marixlaan/Avenue Marnix 24, B-1000 Brussels - RLP Brussels - VAT: BE 0403.200.393 - BIC: BBRUBEBB - IBAN: BE45 3109 1560 2789 - www.ing.be - Contact us via ing.be/contact - Insurance broker, registered with the FSMA under the number 0403.200.393. Publisher responsible: Sali Salieski - Cours Saint-Michel 60, 1040 Brussels - 07/2021.

Sociale ondernemingen kunnen alleen écht werken als ze op zichzelf kunnen overleven

Piepjong was ze, toen ze op haar 22ste besliste naar Kenia te verhuizen en er vanaf nul een eigen onderneming op te starten. Charlotte De Ridder timmert intussen al 6 jaar aan Yusudi, een sociale onderneming die probeert het gat tussen onderwijs en het werkveld te verkleinen door trainingen, begeleiding en directe plaatsingen in bedrijven. Intussen hielp ze zo 2.000 jongeren aan een job.

TEKST ANNE CRUYT

STUDENTENVERENIGING

Charlotte groeide op in Frankrijk en studeerde in Engeland. "Het Engelse onderwijssysteem sprak me erg aan, omdat de kwaliteit van opleidingen er hoog is en de manier van lesgeven bij mij past; minder ex cathedra en veel meer zelfstandige activiteit buiten aula." Ze combineerde een studie business management met enkele keuzevakken aan de faculteit psychologie. "Heel bewust, want in mijn laatste jaar wist ik al dat ik naar Kenia wilde vertrekken en er mijn eigen onderneming zou oprichten. Het was het perfecte moment voor zo'n grote beslissing: ik had niets te verliezen en was nergens aan gebonden." Al sinds de start van haar studie was Charlotte actief als vrijwilliger bij de vereniging AIESEC. "Om heel eerlijk te zijn: ik heb er veel meer geleerd dan wat ik tijdens mijn abstracte studies voorbij zag komen. Anderzijds; zonder dat ik was gaan studeren, zou ik waarschijnlijk nooit van AIESEC gehoord hebben."

Na een jaar in Londen als marketingdirectrice van de organisatie werd ze voor een jaar naar Mexico gestuurd om daar 3.000 vrijwilligers te gaan ondersteunen. Vanuit Mexico volgde een uitwisseling van een maand naar de afdeling in Kenia. Dat was voldoende tijd om verliefd te worden op het land. "Mijn ogen zijn daar echt geopend. Ik was zo gewoon aan de individualistische, west-Europese maatschappij dat ik toen pas besepte dat het er elders op de wereld helemaal anders aan toegaat. In Kenia heb je geen overheid om op terug te vallen en speelt de gemeenschap een veel grotere rol in sociale ondersteuning."

KLOOF DICTEN

Ze merkte al snel dat er een ongelooflijk zware last op de schouders van geschoolde jongeren rust. Slechts een kwart van de Keniaanse jongeren studeert verder, vaak zijn ze de eerste generatie die hoger onderwijs volgt en verwachten ze meteen na hun studies een goedbetaalde job te vinden. De realiteit is anders, met een jongeren-

werkloosheidsgraad van maar liefst 30% en een gigantisch gat tussen de academische wereld en het werkveld. Na haar studies vertrok ze met een enkele vlucht naar Nairobi en ze is er intussen al zes jaar aan de slag.

"De eerste zes maanden heb ik uitvoerig onderzoek gedaan, door te praten met jongeren, organisaties, bedrijven en onderwijsinstellingen, om te begrijpen waar het probleem precies ligt. Al snel werd het duidelijk dat er een grote mismatch is tussen opleiding en werkveld. Dat is natuurlijk in veel landen het geval. Specifiek voor Kenia komt daarbij dat veel KMO's het budget niet hebben om te concurreren met de lonen van grote internationale bedrijven. Ook het cultureel aspect speelt een rol: vaak worden familie, vrienden of kennissen aangeworven, omdat die betrouwbaarder lijken. Tenslotte is ook opleiding op de job minder vanzelfsprekend."

Ze bracht in kaart welke initiatieven rond vaardigheidstrainingen al bestonden en merkte dat die programma's steevast eindigden zonder dat de jongere werk had gevonden. Het netwerk bleek de ontbrekende schakel. "In dat gat ben ik gesprongen: we geven een opleiding, coaching, zorgen voor een plaatsing bij een bedrijf en staan tijdens de eerste zes maanden van tewerkstelling aan de zijde van de jongere. Pas na dat eerste halfjaar beslist het bedrijf of ze de jongere definitief aanwerft. Het geeft de jongere voldoende ruimte om te groeien in de functie en bedrijven de tijd om vertrouwen op te bouwen."

Yusudi concentreert zich voornamelijk op verkoopsprofielen. "Het is een training die niet alleen focust op verkoopstechnieken, maar ook persoonlijke vaardigheden ontwikkelt. De jongere wordt zelfzekerder, leert onderhandelen en omgaan met teleurstelling. Tijdens de opleiding begint de jongere al te verkopen bij één van onze partnerbedrijven. Zo kunnen we heel gericht persoonlijke feedback geven. Op die manier wordt de theorie uit de coaching meteen in de praktijk omgezet en geoefend op het werkveld."

Het Yusudi team

OPSTART

“Het eerste jaar was moeilijk. We waren tegelijk op zoek naar een locatie voor ons bedrijf, jongeren die in het programma wilden stappen, bedrijven die partner wilden worden en externe financiering. Ik herinner me het eerste bedrijf dat toezegde, een hele kleine dansschool die nood had aan een administratief profiel. Intussen neemt die dansschool elk jaar één of twee van onze jongeren aan en is het meegegroeid met ons bedrijf. De eigenaar geeft ons goede feedback op onze leertrajecten; de eerste persoon die er startte is natuurlijk helemaal anders opgeleid dan de recente aanwervingen, omdat we zelf ook sterk geëvolueerd zijn.”

Elke maand start een opleidingscyclus met een 25-tal studenten, die zowel groepstraining als individuele coaching krijgen. Jongeren komen bij Yusudi terecht via online marketing, samenwerking met universiteiten en mond-aan-mondreclame. Het curriculum bouwde Charlotte volledig zelf uit en evolueert constant op basis van feedback van studenten en bedrijven. “Ook de markt en benodigde vaardigheden veranderen. Door onze aanpak zijn we wendbaar genoeg om daarin mee te gaan en kunnen we gemakkelijk verschillende dingen testen en kort op de bal spelen.”

Na vijf jaar trainde Yusudi zo'n 2.000 jongeren, werken ze samen met 300 partnerbedrijven en hebben ze 34 mensen in dienst. 87% van de geplaatste jongeren blijft effectief aan de slag bij het bedrijf waar ze zijn gestart. “Dat succes is er in golven gekomen. Op een bepaald moment groeiden we veel te snel en zijn we tijdelijk teruggeschakeld zodat we de kwaliteit konden bewaken. Als de basis goed zit, gaat het groeien veel gemakkelijker. Voor mij gaat het ook niet om de aantallen maar om de kwaliteit van onze opleidingen en het succes van individuele mensen.

De groei brengt zijn eigen uitdagingen met zich mee. Ik

moet er echt op letten dat ik vanuit een leidinggevende rol voldoende voeling met de basis behoud. Daarom geef ik stevast één coachingsessie per groep, zodat ik de kwaliteit kan blijven controleren. Ook voor de jongeren is het belangrijk de visie en passie van de oprichter te voelen en in dialoog te gaan.”

Ook voor Yusudi bracht de coronaperiode een omschakeling. “Al onze lessen gaan momenteel online door, dat was een grote aanpassing. Plaatsingen zijn veel moeilijker, omdat bedrijven niemand meer aannemen. Maar net nu wordt het belang van onze organisatie extra duidelijk; we merkten dat veel van onze alumni de crisis zwaar voelden en hebben extra ingezet op onze alumniwerking om hen optimaal te ondersteunen.”

LEIDING GEVEN

Samen met het bedrijf groeide Charlotte mee van een uitvoerende naar een puur leidinggevende functie. “Ik mis het soms wel om de jongeren te coachen. Maar op directieniveau kan ik me wel uitleven door een ander traject te ontwikkelen. Al onze managers zijn intern aangeworven en doorgegroeiwd vanuit een basisfunctie. Voor hen stelde ik een managementtrainingscyclus op. Zo kan ik me blijven verdiepen in onderwijs, leertechnieken en nieuwe ontwikkelingen. Ik leer elke dag bij over strategie, het motiveren van werknemers, het leiden van verschillende teams en communicatie binnen een groeiend bedrijf. Als leidinggevende word je in zoveel verschillende richtingen getrokken. Het is onmogelijk alles zelf te doen, al vind ik het nog steeds moeilijk om dingen uit handen te geven en mijn tijd efficiënt in te delen. Er is niemand die me zegt wat ik moet doen, ik moet dat evenwicht zelf vinden. De voorbije twee jaar heb ik gelukkig ondersteuning gekregen van een mentor, die me elke week belt. Het moeilijkste vind ik als werknemers beslissen om te vertrekken. Dat zijn mensen die ongelooflijk goed zijn

voor het bedrijf en zorgen voor een positieve sfeer. Het is logisch dat ze de volgende stap in hun carrière willen nemen, als ons bedrijf te klein wordt. Maar het heeft een impact op de bedrijfscultuur en ze nemen jarenlange ervaring mee bij hun vertrek. Het zorgt er wel voor dat ik beseft hoe belangrijk kennismanagement is en dat we goede systemen moeten opzetten om ervoor te zorgen dat kennis en ervaring niet vertrekt met de persoon die het bedrijf verlaat.”

Ook de balans vinden tussen een sociaal bedrijf zijn en voldoende financieel onafhankelijk te blijven, blijkt een opgave. “We zijn actief in een sector waar dat niet evident is, doordat de jongeren weinig geld hebben voor een opleiding en bedrijven niet voldoende middelen om mensen aan te nemen. Mijn droom is echter om zo min mogelijk afhankelijk te worden van externe fondsen. Sociale ondernemingen kunnen alleen écht werken als ze vooral op zichzelf kunnen overleven. Momenteel zijn we ongeveer 10 tot 25 procent afhankelijk van externe middelen.” Ook daarin evolueert het bedrijf. “We zijn een programma aan het opzetten om ervoor te zorgen dat de opleidingen gratis gevolgd kunnen worden en pas terugbetaald worden met een percentage van het salaris wanneer de jongere definitief aan de slag is; een model zoals de renteloze studieleningen die de Nederlandse overheid uitschrijft. Op die manier bereiken we een veel grotere doelgroep, ook jongeren die nu uit de boot vallen door de inschrijfkosten. Net voor hen kunnen we een groot verschil maken.”

Stichters Charlotte De Ridder (links) en Nastia Gutsol.

ONDERNEMERSBLOED

“Ik geniet erg van het leven in Kenia, maar het is niet de plaats waar ik heel mijn leven zal blijven. Ik heb nu het grootste deel van mijn jaren als twintiger hier doorgebracht en ben voorzichtig aan het denken aan een mogelijk nieuw avontuur. De onderneming evolueert nu naar een structuur waar ik mezelf op termijn fysiek uit kan terugtrekken en naar een adviserende rol kan gaan, die niet gebonden is aan mijn fysieke locatie.

Maar in mijn hart ben en blijf ik ondernemer. Er zijn nog zoveel ideeën die ik wil uitwerken en dingen die ik wil proberen. De basis daarbij is altijd sociaal ondernemen met oog voor de impact op klimaat en mens; alles wat ik doe, heeft daarmee te maken.”

Meer info: yusudi.co

Sommige dingen kan je nu eenmaal moeilijk missen.

Met onze sociale zekerheid ga je altijd gerust aan de slag, waar ook ter wereld.

Ga je voor een lange periode buiten Europa* werken? Dan moet je de kwaliteit en voordelen van onze sociale zekerheid gelukkig niet missen. Want als je kiest voor onze Overzeese Sociale Zekerheid, geniet je van de bescherming zoals je die kent. Van ziekteverzekering tot pensioen: ga gerust aan de slag met de sociale zekerheid van thuis.

Ontdek ons aanbod op www.overzeesesocialezekerheid.be

EEN MUST-READ VOOR AL WIE DROOMT VAN EEN NIEUW LEVEN IN DE ZON

Sophie - journaliste overdag, sociaal dier in het weekend - voelt steeds meer de nood om te ontsnappen aan de dagelijkse sleur en prestatiedrang. Wanneer ze met haar man Davy op zoek gaat naar meer zon en persoonlijke vrijheid, belandt het koppel in Portugal. Ze huren er een

huis vlak bij de mooiste surfspots van de streek tot ze ontdekken waar ze van dromen: een verlaten boerderij met twee hectare grond, verborgen in het heuvellandschap. Stap voor stap beginnen Sophie en Davy aan hun nieuwe leven, in een vreemde taal en te midden van

onbekende dorpelingen. Maar zullen ze zich hier ooit thuis voelen? Dit boek vertelt hun zoektocht naar een nieuwe balans tussen het beste van twee werelden - een avontuur vol hoogtes en laagtes, spanningen (met elkaar en met hun malafide aannemer) en kleine overwinningen. Want alles heeft een prijskaartje, maar wie volhardt, vindt wat hij zoekt.

Doe snel mee aan onze wedstrijd en maak kans op één van de 3 GRATIS EXEMPLAREN.

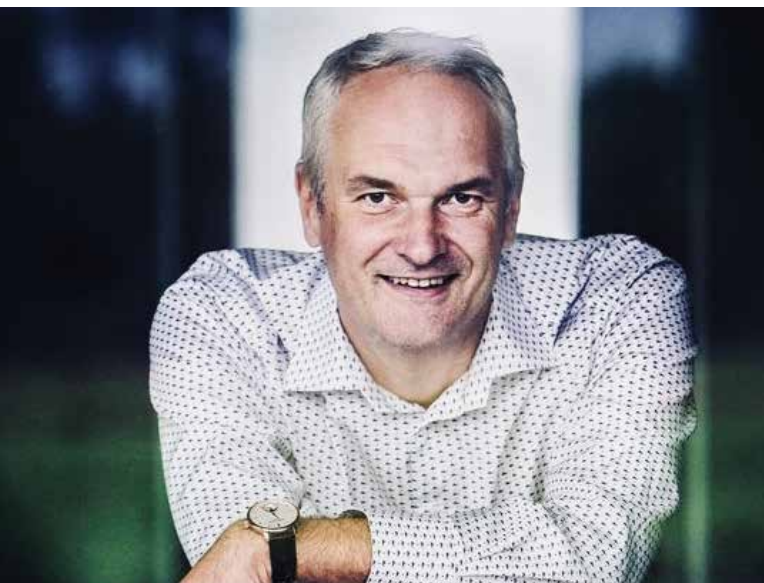
Weet jij het antwoord op onderstaande vraag, dan maak jij kans op een exemplaar toegestuurd naar jouw thuis! Mailen kan naar info@viw.be.

HOE HEET ONZE VIW-VERTEGENWOORDIGER IN PORTUGAL?

ER IS GEEN ENKELE LOGISCHE REDEN OM JE TE BEPERKEN TOT DE BELGISCHE MARKT

Jürgen Ingels is ondernemer in hart en nieren. Als tiener organiseerde hij fuiven, als student richtte hij zijn eerste ondernemingen op en na een korte carrière in loondienst bij een bank nam hij ontslag om Clear2Pay te starten. Het bedrijf groeide door tot 23 kantoren wereldwijd en werd verkocht in 2014. Nu is Jürgen actief bij zijn investeringsfonds SmartFin Capital en schreef hij een boek over zijn ervaringen: "50 lessen voor ondernemers".

TEKST ANNE CRUYT

BOEK

"Mijn boek is een soort passieproject. De vele uren op het vliegtuig leenden zich perfect tot het schrijven van korte teksten. Mijn idee was om columns te schrijven, enkele van de teksten werden zo gepubliceerd in De Tijd. Maar al snel nam het "projectje" de proporties aan van een volwaardig boek."

Intussen is het boek al 11.000 keer verkocht in België en werd het vertaald naar het Engels voor de internationale markt. "Het doet me deugd zoveel positieve reacties te krijgen, zo mag ik dankzij het boek bijvoorbeeld een gastlezing gaan geven aan Harvard. Maar ik heb het niet geschreven voor de faam, maar voor mijn kinderen. Als zij ooit ondernemer willen worden, laat ik hen starten met het boek te lezen en te leren uit de fouten en inzichten van hun vader."

CREATIEVE ONDERNEMERS

"Voor mij gaat ondernemen altijd over creatief zijn. Het heeft niet per se met geld te maken, maar met een passie die je omzet in een project. Die actieve stap, het omzetten van idee naar werkelijkheid, dat is ondernemen voor mij. Veel mensen zouden in theorie goede ondernemers zijn,

maar stoppen nadat ze hun idee op papier hebben gezet. Vroeger had je geld en connecties nodig om ondernemer te worden, nu is vooral creativiteit van belang. Ik ben grote voorstander van dat democratiseringsproces; jongeren kunnen op hun zolderkamer experimenteren en het grote volgende bedrijf uitvinden. Er komt wel een nieuw aspect bij kijken; tegenwoordig concurreer je met de wereld. Door die globalisering is gemiddeld niet goed genoeg meer en moeten we inzetten op specialisatie en goed draaiende teams."

ZEVEN KEER VALLEN, ACHT KEER OPSTAAN

"Succes is een logisch gevolg van eerdere mislukkingen, waardoor je kan groeien vanuit je eigen ervaringen. Als je alles juist aanpakt en het lukt niet, dan is dat geen schande. Grote bedrijven beginnen gelukkig meer te beseffen hoe waardevol dat kan zijn. Zo heb ik ooit drie chocolade-winkels geopend in Zweden. Ik dacht hét gat in de markt gevonden te hebben: pralinewinkels bestonden er niet, de prijzen voor chocolade zijn er drie keer zo hoog als die in België, terwijl de salariskosten ongeveer een kwart hoger liggen. Het leek een goudmijn.

Alles heb ik gedaan zoals het hoorde: een businessplan en financieel plan opstellen, de juiste marketing, de verpakking aangepast, focusgroepen rond smaakvoorkeuren en prijszetting en een luxueus winkelinterieur. De dag dat de winkel opende, had ik pas door wat ik over het hoofd had gezien: Zweden zijn erg bezig met hun gezondheid. Ze geven graag veel geld uit voor een kwaliteitspraline. Je leest het goed, één praline. Ik had de markt vanuit mijn West-Vlaamse bril bekeken, waar we pralines per halve kilo verkopen. Na de honderden vragen die we hadden

TIPS VOOR ONDERNEMERS**Specialiseer, besteed de rest uit**

Ook dat is typisch Belgisch: alles zelf willen doen zodat je de controle behoudt. Als je echter uitbesteedt waar je niet goed in bent, maak je tijd vrij voor je focus. Alles wat extern of met technologie kan aangepakt worden, verdwijnt op die manier uit je takenpakket.

Change a winning team

Soms groeien mensen uit hun positie; ze worden zo danig competent, dat ze incompetent worden. Ondernemers evolueren vaak naar managers wanneer hun bedrijf groeit, terwijl dat heel andere competenties vergt. Voor mij is de ondernemer de creatieveling, die leeft in chaos en daaruit nieuwe ideeën ontwikkelt. Dat staat haaks op de taken die een manager moet kunnen. Mijn oplossing daarvoor was om die mensen naar het buitenland te sturen, om één van onze dochterondernemingen te laten groeien.

Ga snel internationaal

Er is een correlatie tussen hoe snel je internationaal gaat en hoe succesvol je onderneming wordt. Bedrijven die te lang in België blijven, verliezen veel tijd. Internationaal krijg je sneller nieuwe klanten, wat zorgt voor een exponentiële groeicurve. Er is geen enkele logische reden om je enkel te beperken tot de Belgische markt.

Bestudeer de cultuur

In het begin keek ik te vaak vanuit mijn eigen cultuur en perspectief. Dat werkt niet in andere landen, je moet je aanpassen aan die andere context om succesvol te zijn. Onderhandelen met een Fransman is heel anders dan onderhandelen met een Indiër. Die sociologische kant wordt vergeten in onze opleidingen, maar is extreem belangrijk. Het heeft geen zin om je eigen manier van zakendoen in het buitenland door te duwen, dat werkt niet.

Laat jezelf zien

Als een bedrijf snel groeit, verliezen mensen aan de basis soms voeling met de top. Ik maakte er een punt van elk van onze 23 kantoren één keer per kwartaal te bezoeken. Dan gaf ik een toelichting rond de bedrijfscijfers, nieuwe klanten, toekomstplannen, ... Daarna mocht iedereen vrij vragen stellen, zonder taboes. Die transparantie werd enorm gewaardeerd.

Neem kleine bedrijven over

Veel bedrijven internationaliseren door een ervaren Belg naar het buitenland te sturen om er een nieuwe onderneming op te zetten. Daarmee verlies je zoveel tijd; er zijn nog geen klanten als referentie, het verkeerde personeel wordt aangeworven, de cultuurverschillen zijn nog niet duidelijk, ... Veel gemakkelijker is het om een klein bedrijf dat dezelfde eindklant heeft, over te nemen. Enerzijds kan je hun contacten gebruiken om jouw product in de markt te zetten, anderzijds kan je hun producten op jouw andere markten verkopen. Dat is een wisselwerking die snel voor groei zorgt, waardoor je meteen breakeven draait. Als je vanaf nul start, draai je meestal pas na drie jaar breakeven.

Betaal in aandelen

Bij een overname heb je niet per se een grote som geld nodig, je kan ook een deel van de overname in aandelen uitbetalen. Zo stijgt de waarde voor de huidige aandeelhouders en hoef je niet al je cash boven te halen. Het is een model dat goed werkt om mensen te motiveren hard te werken voor het bedrijf, omdat ze zelf aandeelhouder zijn.

Zorg voor interne uitwisseling

Zeker als je kantoren hebt in verschillende landen, is het goed voor interne communicatie dat werknemers de kans krijgen tijdelijk gedetacheerd te worden naar een andere vestiging. Ons hoofdkwartier in Brussel had op een bepaald moment werknemers van 40 verschillende nationaliteiten. Het zorgt voor minder vooroordelen en een vlottere interne communicatie. Ook binnen een kantoor is het belangrijk dat werknemers onderling in contact zijn. Wij hadden elke vrijdagmiddag een aperitiefmoment, waar verkopers naast developers zaten, terwijl ze elkaar tijdens de werkuren nooit zouden ontmoeten. Ook dat zorgt voor een betere verstandhouding.

Maak gebruik van bestaande netwerken

Flanders Investment & Trade is de partner bij uitstek als je internationaal gaat. Ze zijn lokaal verankerd, kennen de cultuur en helpen je via hun eigen netwerk. Ook startups.be en scaleups.eu organiseren handelsmissies voor Belgische bedrijven en stellen hun netwerk ter beschikking.

gesteld, waren we één vraag vergeten: hoeveel pralines zou een Zweed kopen in onze winkel? De omzet per praline was hoger, maar de volumes lagen tien keer lager. Een jaar later deden we er de boeken terug dicht."

MADE IN BELGIUM

We vergeten vaak wat voor keurmerk "Made in Belgium" is in het buitenland, dat zouden we veel meer kunnen uitspeelen. Nederlanders zijn daar heel goed in, maar wij denken vaak "we zijn maar Belgen". Die mindset is heel beperkend, zeker op internationaal vlak. Vergeleken met andere lan-

den zijn wij oerconservatief. We hebben zoveel schrik van vernieuwing, zeker op technologisch vlak, waardoor we mooie opportuniteiten laten schieten. Clear2Pay verkocht in de eerste drie jaar overal ter wereld als zoete broodjes - behalve in België. Mensen geloofden gewoon niet dat baanbrekende technologie uit België kon komen.

**"TEGENWOORDIG CONCURREER
JE MET DE WERELD."**

BEKENDE EN ONBEKENDE VLAMINGEN OP MOLOKAÏ IN HAWAÏ

TEKST THEO DIRIX, VIW-VERTEGENWOORDIGER IN ATHENE

“Damiaan. Ik zoek van ‘Zie magazine’ het nr. van 11 juni 1971 met het verhaal van mijn oom, Pater Philibert Vanfrachem, die op 1 februari 1936 bij het openen van de kist in Honolulu een haarlok van P. Damiaan nam. Na de heiligverklaring werd de haarlok verdeeld als relikwie over de instellingen van de picpus-paters en zusters in de VS.

Dat zoekertje stond onlangs in een Vlaamse krant. Het werd geplaatst door Prof. em. dr. Omer Steeno. De archipel Hawaï en het eiland Molokaï laten de vijftachtigjarige geneesheer en medische historicus uit Haasrode niet los.

Iedereen weet dat Jozef De Veuster uit Tremelo (1840-1889) in Molokaï aan melaatsheid stierf. Als Pater Damiaan, eerst zalig- en daarna heiligverklaard, werd hij ooit uitgeroepen tot de bekendste der historische Vlamingen. Zijn standbeeld staat zelfs in het Amerikaanse Capitool. Dat Alexandria Ocasio-Cortez, de jonge Democratische Volksvertegenwoordiger, daarin vandaag een symbool van ‘patriarchaat en blanke suprematiecultuur’ ziet, en zich zo tot de afrekencultuur bekent, is onbevattelijk.

De interesse van Steeno in Molokaï is persoonlijker. Zijn oom Philibert Vanfrachem was op 23 januari 1930 per schip vanuit Antwerpen naar Hawaï vertrokken. Hij diende o.m. in Lahaina en Hoolehua op Molokaï en in de *St. Augustine’s church* in Honolulu. Hij is een tijdlang provinciaal geweest en in zijn laatste levensjaren was hij pastoor in de *Saint Francis Church* in Kalaupapa. Vermoedelijk was hij aanwezig bij de eerste (maar niet laatste) ontgraving in 1936 van Damiaan. Hij zou in 1979 in Honolulu gestorven zijn.

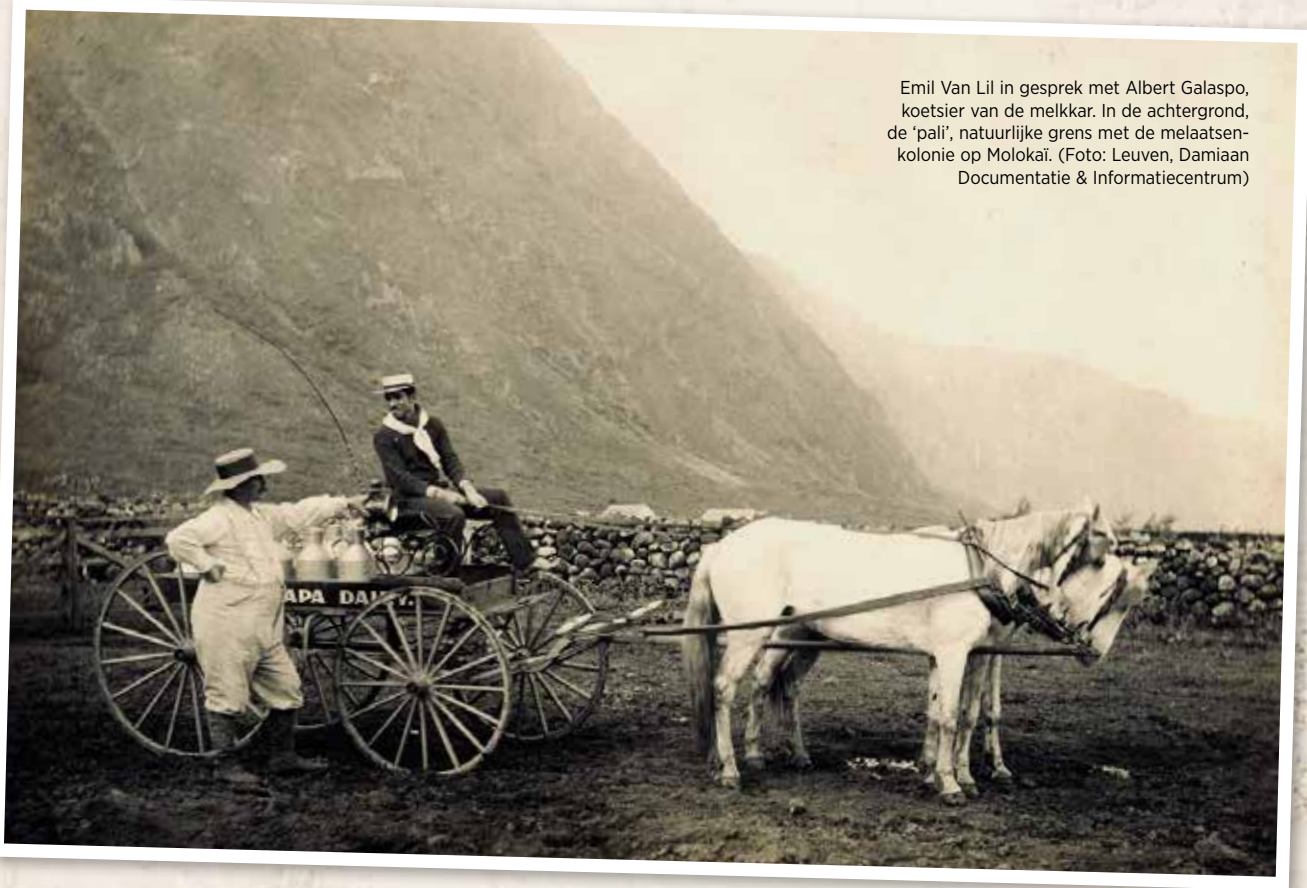
Ook al daarom bestudeerde Steeno leven en werk van de Duitse arts die bij De Veuster melaatsheid vaststelde. Onderweg ontdekte hij het verhaal van Emil van Lil (1855 - 1925). Zes jaar na de dood van Damiaan verrichtte die emigrant uit Schendelbeke bij Geraardsbergen ook vrijwilligerswerk op Molokaï. Hij trouwde er met Elisabeth Kaehukai Baker, een “inlandse prinses”, familie van Koning Kalakaua. Ze leefden gelukkig maar helaas niet lang. Behalve in de woorden van de Amerikaanse schrijver Jack London, in de publicaties van Steeno en nu ook hier, opdat ze niet ‘geschrap’t zouden worden.

Omer Steeno is mijn Vesalius-mentor. Als auteur van meer dan honderd artikels over de Vlaamse anatoom Andreas Vesalius, heeft hij me met het ‘genadeloze’ Vesalius-virus geïnfecteerd. Daar ben ik hem dankbaar voor. Aan artsen die in de jaren zeventig en tachtig afstudeerden, niet alleen in Leuven, hoef ik hem ook niet meer voor te stellen. Hij schopte het tot kliniekhoofd van de Universitaire Ziekenhuizen.

Zijn carrière begon als eerste medewerker van Prof. Piet de Moor toen die tegen de wil van Franstalige Professoren in de endocrinologie met het Laboratorium voor Experimentele Geneeskunde begon. Vanuit Duitsland heeft hij hier de discipline over mannelijke (on)v vruchtbaarheid en seksualiteit, de andrologie, ingevoerd en wereldwijd weer uitgevoerd. Als we vandaag in *gender-fluide* tijden mogen leven dan is dat ook dankzij zijn pionierswerk. Toen hij een conflict met de Orde van Geneesheren kreeg, liet zich tot lid van de Raad verkiezen en maakte carrière binnen de Orde. Uit de ruimtelijke ordening is hij bekend van een arrest bij de Raad van State dat zijn naam draagt. Nog niet zo lang geleden haalde hij de kranten omdat hij tegen een misdadige zus getuigde. Steeno heeft nooit de controverse of confrontatie geschuwd. Ik vertel hier graag zijn verhaal over Molokaï.

Tijdens zijn andrologische opleiding in Hamburg maakte Steeno kennis met de figuur en het werk van Eduard Arning. Geboren in Manchester als zoon van Duitse emigranten, studeerde hij geneeskunde in Berlijn, Straatsburg en Breslau (nu Wrocław). Met een beurs van de Berlijnse *Humboldt-Stiftung* werd hij naar Hawaï gestuurd. Daar verrichtte hij tussen 1883 en ’86 onderzoek naar lepra en stelde bij Damiaan melaatsheid vast.

Steenoging in Duitsland op zoek naar zijn afstammelingen en bezocht Molokaï. Hij herinnert zich nog levendig hoe zijn Limburgse echtgenote Josette Griffon de schrik van haar leven beleefde tijdens een helikoptervlucht in de krater van de Kilauea-vulkaan, hoe ze zich verbaasden over straatnaamborden in het Engels en Japans, en stil werden bij de herdenking aan het graf van zijn oom. Zijn studie over Arning verscheen in het Duits in Hamburg. De Engelse vertaling en de oorspronkelijke Nederlandse versie vonden helaas geen uitgever. Losse artikels werden in 1999-2000 opgenomen in *Damien Info*, het contactblad van het *Damiaan Documentatie & Informatiecentrum*.

Emil Van Lil in gesprek met Albert Galaspo, koetsier van de melkkar. In de achtergrond, de 'pali', natuurlijke grens met de melaatsenkolonie op Molokai. (Foto: Leuven, Damiaan Documentatie & Informatiecentrum)

Ondertussen was Steeno ook Emil van Lil op het spoor gekomen. Afkomstig uit een gezin van 18 kinderen, waarvan vijf tweelingen, groeide Emil op in Schendelbeke. In 1883 emigreerde hij naar Noord-Amerika. Daar belandde hij o.m. bij de Trappisten van 'Our Lady of Gethsemani Monastery' in Kentucky, waar hij Joseph Dutton als werkgezel ontmoette. Noch Van Lil, noch Dutton zouden hun geloften afgelegd hebben. Dutton ging daarna voor Damiaan in Molokai werken. In 1895, ruim zes jaar na het overlijden van Damiaan, kwam ook Van Lil er toe. Na een job als lesgever in Seattle in de staat Washington, maar vooral met zijn eerdere ervaring in de zuivelindustrie in Indiana en Kentucky, en in de landbouw in Oregon, richtte Van Lil in Kalawao een melkveebedrijf, varkenswekerij en melkerij op.

In oktober 1914 trouwde hij met de weduwe Lizzy. Trots liet hij zijn familie weten dat ze een prinses was. Elizabeth Kaehukai Baker was afkomstig uit Lahaina op het eiland Maui. Haar familie kwam van Waikapu, de thuisbasis van het Koninklijk Huis van David Kalakaua (1836-1891), de laatste monarch van het koninkrijk Hawaï. Eerder was ze uitgehuwelijkt aan Walter U(w)aiia Napoleon-Nihi. Waarschijnlijk wegens symptomen van melaatsheid, werd ze uit huis gezet en, na haar scheiding, als patiënte in 1912 in Kalaupapa opgenomen.

Emil Van Lil werd in april 1915 officieel als melaatse geregistreerd. Twee jaar later vermeldde hij in een brief aan Joseph Dutton, terloops tussen praktische boodschappen, dat zijn echtgenote fel verzwakte; over zijn gezondheid liet hij niets los.

Daarvoor moeten we wachten tot Jack London, de Amerikaanse schrijver van *The Call of the Wild* en *White Fang*, en zijn echtgenote Kittredge London Charmian, hem een tweede keer ontmoetten.

De brave Van Lil, nu een patiënt, heeft een andere patiënt gehuwd, en het paar leeft gelukkig samen in een gezellig, met klimplant begroeid huisje dicht bij Kalawao. Ze maken het beste van wat er nog rest van hun tijd op deze aarde. Behalve een vluchtige verlegenheid in zijn bleek blauwe ogen, kwam hij ons tegemoet op de *Damien Road* met diezelfde levendigheid van vroeger jaren; op zijn gezicht was niet de minste vlek te bespeuren. Waarschijnlijk waren wij meer getekend dan hij, want in het algemeen is het slachtoffer van de melaatsheid even optimistisch als degene die besmet is met de "witte plaag" (*Tuberculose*).

Lizzy overleed op 6 september 1921, 42 jaar oud. Vier jaar later stierf Emil. Ze werden begraven op het katholieke kerkhof van Papaloa in Kalaupapa. Het graf van Emil werd weggespoeld tijdens een tsunami in 1946. Zijn familienaam staat nog op dat van Lizzy: 'Elizabeth Van Lil'.

Dat de gedreven historicus Omer Steeno, dankzij zijn oom Philibert Vanfrachem, Emil en Lizzy Van Lil en ook weer Damiaan Jozef De Veuster in herinnering brengt, kan voor ons, Vlamingen in de Wereld, een aanmoediging zijn om, waar wij ons ook bevinden, op zoek te gaan naar Vlamingen die ons daar voorafgingen. Opdat we ze niet zouden vergeten.

WAAROM LEUVEN DE EUROPESE HOOFDSTAD VAN DE INNOVATIE IS

In de herfst van vorig jaar kroonde de Europese Commissie Leuven tot Europese Hoofdstad van de Innovatie, de zogenaamde 'iCapital 2020 award'. De prestigieuze erkenning belooft elk jaar de stad die innovatie het best inzet om de levenskwaliteit van haar inwoners te verbeteren. De Europese jury loofde Leuven om haar innovatieve ideeën en uitvoeringen op sociaal, klimatologisch en technologisch vlak. Onze partner Leuven MindGate speelde een cruciale rol in de totstandkoming van het dossier, en legt uit hoe dit in z'n werk ging.

TEKST STEVEN COSYN

“Voor wie ons nog niet kent, is Leuven MindGate misschien een abstract begrip”, begint Johan Merlevede, directeur van Leuven MindGate zijn enthousiaste betoog. “Leuven MindGate is een samenwerkingsplatform, dat de spelers in het Leuvense ecosysteem bij elkaar brengt. Onze partners zijn veelal bedrijven, maar ook kennisinstellingen en overheidsspelers die – mede dankzij onze initiatieven – elkaar beter leren kennen en op die manier van elkaar leren en meer samenwerken. Een belangrijk doel van Leuven MindGate is om de buitengewone kracht van de Leuvense regio internationaal op de kaart te zetten. Op die manier hebben we mee aan de kar getrokken om – samen met de Stad Leuven en klimaatorganisatie Leuven 2030 – een dossier in te dienen voor de iCapital-wedstrijd.”

En met succes. De drie partners hadden in 2018 al een eerste keer een dossier ingediend bij de Europese Commissie en waren toen al heel blij de finale te halen als een van de 5 ‘runners-up’. Vorig jaar kaapte Leuven wél de hoofdvogel weg, en dat is toch een opmerkelijke prestatie voor een relatief kleine stad in inwonersaantal. Eerder wonnen wereldsteden als Amsterdam, Athene en Parijs deze award. Het was pas de zesde keer dat de prijs werd uitgereikt, en nu staat ook Leuven in dit prestigieuze rijtje. Johan Merlevede: “Vernieuwing zit al eeuwenlang in het Leuvense DNA. Denk maar aan Vesalius, Mercator, Thomas More, Erasmus... allemaal grondleggers van de Leuvense innovatie. Meer recent vertegenwoordigen ambassadeurs als KU Leuven, UZ Leuven, UCLL, imec, Materialise, Comate, het Rega Instituut of VIB het Leuvense ecosysteem op internationale schaal. We zijn dan ook erg sterk in drie speerpuntsectoren: technologie, gezondheidszorg en in de creatieve sector.”

HET AND&-FESTIVAL ALS UITHANGBORD VAN EEN BLOEIENDE REGIO

Die speerpuntsectoren brengt Leuven MindGate in verbinding met elkaar, en zo ontstaan nieuwe synergieën. Dat vindt ook de burgemeester, Mohamed Ridouani. Hij verklaarde onlangs: “De kracht van Leuven is dat we innovatie inzetten om de levenskwaliteit te verbeteren, voor iedereen, maar ook mét iedereen. We staan als samenleving voor grote uitdagingen. Denk maar aan klimaatopwarming, ziektes, armoede, uitsluiting... We geloven dat je die uitdagingen enkel kan aanpakken als je samen zoekt naar vernieuwende oplossingen.”

Die gedachtengang werd onlangs nog belichaamd in het prestigieuze and&-festival, een initiatief van Leuven MindGate en ondersteund door vele Leuvense partners. Door de corona-omstandigheden moest het volledige festival online doorgaan. Maar die bijzondere omstandigheden zorgden er ook voor dat het thema ‘Innovate for the better’ nog beter tot haar recht kwam. Tijdens het and&-festival vertelden heel wat innovatieve denkers en sprekers van over de hele wereld hoe technologie en welzijn hand in hand gaan met elkaar. Daarnaast bracht and& ook – in de mate van het mogelijke – de Leuvenaars in verbinding met kunst, muziek en technologie in het straatbeeld. Voor Leuven MindGate is het and&-festival de ideale plek om te tonen waartoe samenwerking kan leiden.

CORONA-INNOVATIES

Ook tijdens de coronacrisis pionierde Leuven met krachtige samenwerkingen, die meteen een tastbare impact hadden. Bedrijven droegen meer dan hun steentje bij, denk maar aan 3D-printing-experts Materialise die speciale virusvrije deurklinken of innovatieve mondkapen ontwikkelden. De lokale overheid lanceerde het project 'Leuven Helpt', waarbij mensen die hulp nodig hadden in contact gebracht werden met hulpvaardige vrijwilligers. Meer dan 300 andere steden en gemeenten in binnen- en buitenland namen in de weken erna het platform over. En ook de kennisinstellingen zoals KU Leuven en imec sloegen de handen in elkaar om afstandsonderwijs zo toegankelijk mogelijk te maken.

"Het Leuvense samenwerkingsmodel zet een turbo op de innovatie in deze stad", voegt Johan Merlevede toe. "En ironisch gezien was de corona-crisis daar nog een extra katalysator bovenop. Doordat het samenwerkingsmodel reeds zo goed ingeburgerd was binnen het ecosysteem, konden we snel schakelen in tijden van crisis. De lijnen zijn kort, en je kan meteen aan de slag om initiatieven op te zetten die het leven van ons allemaal beter maakt."

SPIN IN HET WEB

De rol van Leuven MindGate is er een van een spin in het web. "De faciliterende rol die wij opnemen is vaak het extra duwtje in de rug die organisaties nodig hebben om samen te werken. We zetten events op waar mensen met uiteenlopende achtergronden elkaar leren kennen. En dat stimuleert de tweede doelstelling die we onszelf hebben opgelegd: de Leuvense regio internationaal op de kaart zetten als een regio waar het goed is om te werken, leven en wonen. Dan is zo'n prijs als 'de Europese Hoofdstad van de Innovatie' een mijlpaal. Wil je een bedrijf overtuigen om zich hier te vestigen en jobs te creëren, dan helpt het als je kan zeggen dat je de Europese innovatiehoofdstad bent."

Leuven MindGate zal zich blijven inzetten om de spin in het web van het ecosysteem te zijn. "Het zou erg stom zijn om op onze lauweren te rusten, als organisatie, maar ook als regio", concludeert Merlevede. "Deze award toont enkel dat we de juiste weg zijn ingeslagen, en stimuleert ons om onze aanpak steeds verder te verfijnen en kritisch onder de loep te nemen. Onze topinstellingen scoren al jaren zeer hoog op internationale rankings, maar zij kunnen de maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen niet alleen oplossen. Dat gebeurt door de gebundelde verbeeldingskracht en creativiteit van onze inwoners, bedrijven en kennisinstellingen. En dat is de echte innovatie waarvoor Europa de drie partners - en bij uitbreiding het hele Leuvense ecosysteem - voor beloond heeft. En daar zijn we erg trots op."

Marleen De Waele

MET OOG OP HET ANDERE

Weinig liet aanvankelijk uitschijnen dat kunstenares Marleen De Waele een landverhuizer zou worden. Maar sinds ze op jonge leeftijd haar echtgenoot ontmoette, loerde het avontuur echter om de hoek. Geologen blijven immers óf aan de universiteit plakken óf zoeken hun heil in het buitenland. Haar man behoort tot de tweede categorie en Marleen ging mee. Intussen al vier decennia.

Met vallen en opstaan verteerde Marleen meerdere cultuurschokken. Ze woont en werkt momenteel in het Amerikaanse Florida, het vierde land en het derde continent waardoor ze zich artistiek laat inspireren. Marleen ontpopte zich tot een multitalent, want naast schilderen, zou ze ook kleding maken en lesgeven.

TEKST KOEN VAN DER SCHAEGHE

CONFRONTATIE

“Als kunststudente leefde ik onbekommerd. Mijn man en ik trouwden vroeg en het avontuur lonkte. Zeker toen hij in Mozambique voor het toenmalige ABOS, vandaag Enabel, het Belgisch ontwikkelingsagentschap, als geoloog in de steenkoolontginning kon werken. Naïef als ik destijds was als 22-jarige, had ik me nooit echt verdiept in het Afrikaanse continent. Arriveren, leven en wonen in Maputo was een schok en een grote confrontatie met mezelf. De realiteit was hard en die eerste weken waren helemaal niet leuk. Ik liep er letterlijk en figuurlijk verloren. We spreken over de jaren 1982-'85, het land verkeerde in een bugeroorlog en alles was gerantsoeneerd. Niet alleen de penibele leefomstandigheden raakten mij, ook de foute boodschappen die de wereld rondgingen. In Europa werden zogezegd producten uit Zuid-Afrika geboycot. Maar wij wisten dat de appelsienen met een Zuid-Afrikaans label eigenlijk uit Mozambique kwamen. Wie werd er dus gestraft?”

“In die jaren heb ik veel geleerd, over mezelf ook, want goed voorbereid was ik allerminst. Wat had ik een romantisch plaatje in mijn hoofd. Mijn werk stond destijds op een laag pitje en wat ik maakte was getekend door mijn ervaringen. Het waren triestige en weinig kleurrijke werken. Mijn echtgenoot haalde echter veel voldoening uit zijn werk. Het onderzoek dat hij deed was erg boeiend. Zijn talent werd gewaardeerd en zijn expertise groeide. Die hele periode was voor mij één grote confrontatie. Maar terugblikkend prijs ik me ook gelukkig dat ik het heb mogen en kunnen meemaken. Het heeft me gevormd, ook in mijn identiteit als kunstenaar.” Het ontdekken van zowel fysieke als mentale landschappen stuwde Marleen voort. Gegidst door de job van haar man, zouden nog bestemmingen volgen.

ENFANT D'ÉTÉ

“Toen ik zes maanden zwanger was, keerden we terug naar België. We kregen een eerste zoon en een dochter, waarna ik opnieuw naar de academie ging. De jaren gingen voorbij tot mijn man in 1990 een aanbieding voor Zuid-Afrika kreeg, van een privébedrijf deze keer. Ook al was dat, na onze ervaring in Mozambique en gekleurde kijk op Zuid-Afrika, vooral het land waar we niet heen wilden. Maar omdat Nelson Mandela vrij kwam en een nieuwe episode zich aankondigde, vertrokken we toch. Het was een periode van hoop, waar wij met twee jonge kinderen heen arriveerden. We zouden elf jaar blijven. Wij leefden in Zuid-Afrika in het best mogelijke decennium, met de aanloop naar de vrije verkiezingen in 1994. Zwart en blank stonden zij aan zij in de rij om hun stem uit te brengen. Mandela werd verkozen en Zuid-Afrika werd de Rainbow Nation. Mijn werk werd kleurrijker en ik wierp me onder de naam ‘Enfant d’été zelfs op een eigen kinderkledinglijn.”

“Twee van onze kinderen groeiden op in Zuid-Afrika en ons derde kind werd er geboren. Hoewel het geweld toenam, beleefden zij er zorgeloze jaren. Zij dragen Afrika in hun hart en hebben een minder grote band met België. Na de hoop kwam de angst met de opkomst van aids. Mijn man werkte in de mijnindustrie waar de werknemers hard getroffen werden door die ziekte. Na Mandela ging het opnieuw bergaf met Zuid-Afrika. In 2001 verruilden wij het land voor de Verenigde Staten en een nieuwe professionele uitdaging. Hier ontwikkelden onze kinderen zich tot drie volwassenen met een grote multiculturele kijk op de het leven. Het zijn progressieve wereldburgers geworden, erg vrijdenkend, zeker naar Amerikaanse normen. Zij bezitten dat subtiele ietsje meer, dat hun blik tot achter de horizon doet reiken.”

BREDERE BLIK

“Nashville in de staat Tennessee was niet onmiddellijk onze droomlocatie als je over Verenigde Staten als emigratiebestemming spreekt. Maar ons leven in het buitenland verbreedde mijn blik. Je weet waaraan je begint, maar niet waar je eindigt. We begonnen misschien schoorvoetend, maar onze ervaringen werden een microbe. Lang dachten we dat onze kinderen in België zouden studeren, maar naarmate ze opgroeiden, kwam de twijfel. Wij zijn vaak verhuisd, Nashville stond zeker niet op het lijstje, maar het loopt zoals het loopt. Op persoonlijk vlak beleefde ik er een top-tijd. Ik kwam er tot recht met mijn werk en daar haalde ik veel voldoening uit, want bij elke verhuis was het opnieuw van nul starten. In Nashville vond ik een goede galerie, kreeg ik behoorlijke persaandacht en kon ik mooie expo's houden. Ik ben er op termijn zelfs les gaan geven.”

“We bleven er wonen, ook na de pensionering van mijn echtgenoot, tot we in 2018 verhuisden naar Boca Raton in Zuid-Florida. Onze kinderen hebben intussen hun eigen leven in de Verenigde Staten. Onze oudste zoon is gehuwd met een Braziliaanse, die hij leerde kennen toen zij op uitwisseling was in de Verenigde Staten. De papiermolen waarheen ze zich moesten spartelen, was groot. Dat is een emigratieverhaal op zich. Drie jaar leefden ze gescheiden, vooraleer ze over de juiste documenten beschikten. En zo komt het beperkte Portugees dat ik me nog herinner uit Mozambique toch weer van pas. Zelf zijn wij altijd consequent Nederlands blijven praten met onze kinderen. En dat vind ik tot op vandaag een ware rijkdom. Voor mij is Florida een verademing. Hier beleef je altijd een vakantiegevoel.” Het buitenland kneedde Marleen voortdurend tot een nieuwe versie van zichzelf; als mens, maar ook als kunstenaar.

www.marleensartgallery.com

HET WERK VAN MARLEEN

Aanvankelijk schilderde Marleen vooral personen en kleurrijke markttaferelen. Die maakten als onderwerp plaats voor Afrikaanse sculpturen op doek. Het mag duidelijk zijn dat de vele rijke ervaringen haar inspireren. “Mijn schilderproces zelf werd met de jaren expressionistischer: een nieuw schilderij begint met een vaag idee of impressie en krijgt vorm zonder initiële planning. Een abstracte achtergrond is vaak het begin van een afbeelding die wordt gevormd door de kleuren die ik heb toegevoegd.” Hoewel ze zich gelukkig voelt, ervaart Marleen het schilderen ook als iets helend, voor het gemis van familie en vrienden in België. “De jongste jaren focus ik mij op landschappen. En de inspiratie daarvoor vind ik overal, de lichtinval op het gras, de beweging van bomen. Het resultaat is meer fantasievol dan verhalend.”

De “Verscheiden” Staten van Amerika

(Deel 2)

TEKST MARC QUINTYN, VIW-VERTEGENWOORDIGER IN WASHINGTON DC

In het eerste deel van dit artikel (tijdschrift 113) hebben we de drijfveren belicht die de migranten uit de vorige eeuwen naar de Verenigde Staten gelokt hebben: een nieuw leven opbouwen in alle vrijheid en tegelijk hun cultuur, waarden en religie kunnen blijven cultiveren. Het nastreven van dat eerste ideaal heeft vorm gekregen in een aantal typische kenmerken van de Amerikaanse maatschappij, zoals het primaat van het economische in de maatschappij, het plaatsen van individuele vrijheid boven alles, argwaan tegenover een te ijverige overheid, en een sterk ontwikkeld patriotisme. Deze vier kenmerken zijn de lijm die het land bijeenhouden wanneer er spanningen naar boven komen. En die spanningen komen voort uit de grote verscheidenheid in het land. Daarover hebben we het in dit tweede deel.

EEN GROTE VERScheidenHEID

Onder de toplaag van eensgezindheid leeft een verscheidenheid die heel diep geworteld zit in de eeuwenoude cultuur en religie van de diverse groepen immigranten. Zoals al aangegeven laat dit zich merken in allerlei grote en minder grote maatschappelijke debatten die de VS beheersen.

Om zicht te krijgen op die verscheidenheid en haar oorsprong, grijp ik graag terug naar een baanbrekend werk van Colin Woodart . Zoals op de kaart te zien is, verdeelt de auteur de VS in 11 “naties”, grotendeels gebaseerd op herkomst en cultuur van het overwegend deel van de migranten in die gebieden. Ze even overlopen zal vlug een aantal markante kenmerken en verschillen blootleggen.

1. **Yankeedom.** Het noorden en noordoosten is overwegend bevolkt door Europese immigranten die traditioneel een grote nadruk leggen op opvoeding en intellectueel gericht zijn. Het is dan ook geen toeval dat een aantal topuniversiteiten (zoals MIT, Yale, Columbia, Chicago) zich in deze regio bevinden. Ze zijn ook niet wars van overheidsinterventie. Onder hen bevinden zich grote groepen radicale calvinisten en conservatieve katholieken (grote Ierse gemeenschap).
2. **New Netherlands** vormt een kleine gemeenschap rond New York. Een maatschappij van handelaars, heel tolerant. New York heette trouwens oorspronkelijk New Amsterdam.
3. **Midwest - Midlands.** Hier vinden we overwegend mensen die afstammen van Engelse Quakers. Middenklasse, gevlucht voor onderdrukking, hetgeen ook hun aversie tegen overheidsinmenging verklaart. Zij waren gekant tegen slavernij, zijn vredelievend, en eerder sociaal conservatief.
4. **Tidewater.** Dit is een kleine, in feite verdwijnende groep, het nageslacht van de eerste Britse settlers. Hebben lang een feodale structuur aangehouden, terend op slavernij en stevige autoriteit.
5. **Great Appalachia.** Dit is een ruim gebied bevolkt met groepen die persoonlijke vrijheid als belangrijk "leitmotiv" voeren, en dus ook een aversie hebben tegen overheidsinmenging in het sociale en economische leven. Deze groepen zetten zich af tegen het "intellectuele noordoosten." Zij leunen eigenlijk dicht aan bij de volgende groep, de "Deep South."
6. **Deep South.** Voor een groot deel ontgonnen door Britse slavendrijvers. Dit is het land van de grote plantages. Deze groepen hebben nog steeds heel rigide sociale structuren (en dus ook problemen met sociale integratie van de afstammelingen van de slaven). Voor hen staat individuele vrijheid boven alles, gepaard met een afkeer van "teveel" overheid.
7. **El Norte.** Dit is dan weer een totaal andere groep, veelal inwijkelingen uit Mexico en andere Hispanics. Zij houden van hun onafhankelijkheid, ook economisch (self-sufficiency) en staan bekend als hardwerkend.
8. **Left Coast.** Heel toepasselijke naam. Niet enkel geografisch links, maar de staten California, Oregon en Washington staan traditioneel ook bekend als de meest linksdenkende van de VS (liberals in het Engels). Deze gebieden, die het laatst zijn toegevoegd aan de VS, zijn vooral bevolkt door immigranten uit het noordoosten van de VS. Vandaar ook hier een nadruk op opvoeding en intellect. Geen toeval dat we ook hier sommige van de topuniversiteiten aantreffen (Berkeley, Stanford). Heel liberaal en ook meer open voor overheidsinmenging.
9. **Far West.** Dit is een grote regio, waar ook de Rocky Mountains doorlopen. Groepen die sociaal heel conservatief zijn en die het liefst ook door "Washington DC" gerust gelaten worden.
10. **New France.** Een kleine enclave rond New Orleans. Was historisch Frans bezit. Tolerante maatschappij, sterk verschillend van de rest op culinair gebied.
11. **Zuidelijk Florida.** Dit kleine gebied heeft een overwegend Caraïbische cultuur, omwille van de immigranten.

En dan zijn er uiteraard nog, verspreid over het land, de "First Nations", de oorspronkelijke indianenbevolking, die in hun reservaten van de federale overheid een groot deel autonomie gekregen hebben, die ze goed koesteren. Economisch zijn zij echter een achtergebleven groep.

De auteur maakt geen aparte melding van de African Americans, afstammelingen van de slaven. Omdat zij overal in de VS verspreid leven, zijn ze moeilijk in kaart te brengen. Alhoewel zij een eigen cultuur hebben, valt op dat zij zich ook integreren in de cultuur van de streek waar ze wonen. African Americans in de "Deep South" zijn conservatiever dan diegenen die in Washington DC of het noordoosten wonen bijvoorbeeld. Ook andere groepen die later in de VS zijn aangekomen, zoals de Oost Aziaten (aan de westkust), worden niet expliciet door de auteur vernoemd. Mij lijkt het dat zij zich, met behoud van bepaalde van hun culturele waarden, meer integreren in de overheersende cultuur van het gebied waar ze zijn terechtgekomen.

Wat toch sterk opvalt als we de sprong maken van dit oorspronkelijk migratiepatroon naar de huidige VS, is dat oorspronkelijke religie en persoonlijk cultureel erfgoed na al die eeuwen de huidige verhoudingen binnen de VS blijft beheersen en een betrouwbare verklaring bodem bieden voor de spanningen die de huidige sociale, politieke en economische debatten beheersen. Zij dragen er sterk toe bij dat de VS in vele opzichten een land van uitersten is, waar het vaak moeilijk is een gulden middenweg te vinden. In sommige debatten kan je mooi verschillen staat per staat zien (of regio's zoals hierboven gedefinieerd), maar in andere debatten vinden gelijkgezinden elkaar over de staatsgrenzen heen. Het abortusdebat (om maar één voorbeeld te geven) wordt gevoerd aan de ene kant door een coalitie van conservatieve christenen, die zoals de kaart aantoont verspreid wonen over verschillende staten, en aan de andere kant door progressieven, die ook verspreid wonen. Maar het verhaal eindigt hier niet...

NIEUWE ONTWIKKELINGEN DOORKRUISEN DEZE OPDELING

Uiteraard is wat hierboven geschetst werd geen statisch historisch beeld. Niet alleen is de migratie gewijzigd. Er zijn nog steeds stromen van armen en verdrukten (Hispanics vooral) die aangezogen worden door de American Dream, maar er is ook de instroom van studenten, onderzoekers en hoogopgeleiden. In feite worden ook zij nog steeds aangetrokken door diezelfde historische droom. Tegelijk hebben zij de nieuwe ontwikkelingen waarover we het hieronder hebben in de hand gewerkt.

De nieuwe ontwikkeling die men in de VS sinds een dertigtal jaar ziet, is de opkomst van nieuwe breuklijnen tussen landelijk gebied-voorsteden-steden. Overall in de VS, ongeacht regio of staat, ziet men steden uitbreiden. Hun opkomst heeft o.a. te maken met het feit dat de "traditionele" grootsteden vaak te duur worden. Bedrijven trekken er weg en vestigen zich in die nieuwe opkomende steden. Aangezogen door aantrekkelijke werkgelegenheidsvooruitzichten verhuizen mensen naar die steden en die krijgen het uitzicht van jong, open, progressief, raciaal en etnisch heel divers, bevolkt door mensen met hoge mobiliteit en hogere opleiding. De voorsteden leunen daarbij aan. Steden als Austin (TX), Columbus (OH), Denver (CO) en Phoenix (AZ) zijn hier in het oog springende voorbeelden van, maar er zijn er nog veel meer.

Deze steden en voorsteden ontwikkelen zich als eilanden in het midden van landelijke gebieden, die op hun beurt meer en meer ontvolkt raken. Een oudere bevolking, vaak met lagere opleiding, begint daar de meerderheid te vormen. Deze groepen houden vast aan hun traditionele, conservatieve waarden. Hier vind je vaak ook de mensen die nog nooit hun staat, laat staan de VS, verlaten hebben.

Deze nieuwe breuklijnen veranderen stilaan het uitzicht van de VS en leggen nieuwe contrasten bloot. Als je tegenwoordig per wagen 100 km rijdt vanuit één van de grootsteden of deze nieuwere steden, dan is het sociale en culturele contrast veel groter, dan als je 5 uur vliegt van New York naar San Francisco. Het wordt heel interessant om te zien hoe deze nieuwe ontwikkelingen zich verder zullen zetten en hoe de oude historische verscheidenheid gaat evolueren.

DE VS – BLIJVEND OP ZOEK NAAR EVENWICHT

De VS is en blijft in elk geval een heel interessant en aantrekkelijk land. Het sociale en culturele lappendeken dat de generaties migranten hebben vormgegeven en dat nu nog complexer gemaakt wordt door de nieuwe ontwikkelingen die ik aanstipte, maakt dat de VS een land blijft van contrasten en extremen. De typische Amerikaan is meestal heel duidelijk voor iets of tegen iets. De middenweg is vaak eng. Worstelen met de extremen is inherent aan het Amerikaanse sociale en politieke leven. Het leidt geregeld tot een crisis. Dan zijn sociale en politieke bruggenbou-

wers nodig, een middenveld, maar vaak wordt dat in de verdrukking gespeeld. Momenteel zit de VS in een periode waarin dialoog geweigerd wordt en bruggenbouwers overstemd worden.

Dat worstelen met contrasten en extremen toont aan dat de Amerikaanse maatschappij nog steeds op zoek is naar haar eigen identiteit. Een zoektocht die nog heel lang kan duren, juist omwille van de grote verscheidenheid die er was toen het land samengebracht werd in de "Verenigde Staten van Amerika." Historica Jill Lapore verwoordt het als volgt:

"AMERICANS ARE DESCENDED FROM SLAVES AND SLAVE OWNERS, FROM CONQUERORS AND THE CONQUERED, FROM IMMIGRANTS AND FROM PEOPLE WHO HAVE FOUGHT TO END IMMIGRATION."

Beter kan het probleem van de zoektocht naar een eigen identiteit niet verwoord worden.

Het bemoedigende nieuws is dat tot op heden de Amerikaanse democratische instellingen, samen met de lijm die voortkomt uit de eensgezindheid over principes en dromen, deze crisissen hebben kunnen bedwingen of in toom houden.

Tenslotte nog dit: tijdens het schrijven van dit verhaal speelde in mijn achterhoofd steeds de bedenking: maar is dat in Europa ook niet zo? Is Europa ook geen lappendeken met vele contrasten? En dat klopt inderdaad. Binnen de EU zijn er ook grote culturele en sociale verschillen. Sommige landen zijn sociaal veel conservatiever dan andere. Het verschil met de VS lijkt me dat in Europa, ondanks alle vooruitgang die we gemaakt hebben in het vormen van de Europese Unie, vele sociale en culturele verschillen nog steeds met nationale landsgrenzen kunnen geïdentificeerd en afgedekt worden ("de Grieken dit of dat, de Hongaren en Polen zus of zo"). In de VS daarentegen is er het eengemaakte federale niveau waardoor men zich moeilijker achter staatsgrenzen kan wegsteken. In Europa is het blijvend bestaan van (nationale) culturele grenzen dan weer een van de hinderpalen die een echt federaal Europa in de weg staan. En zo zie je maar...

In elk geval hoop ik dat dit artikel een aantal inzichten in de VS heeft uitgediept, zodat wie naar de VS wil migreren beter weet van waar bepaalde contrasten, die het "belofte land" zeker heeft, komen en ze ook beter kan plaatsen.

Lees het eerste deel van het artikel online op www.viv.be

GREEN DEAL EN NIEUW GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

TEKST KRISTIEN LESAGE. ABOGADA (ADVOCATE IN SPANJE), POSTGRADUAAT EUROPESE STUDIES, VIW-VERTEGENWOORDIGSTER.

Neen, beste lezeres, beste lezer, de coronatijd is nog niet voorbij en de Europese Unie blijft een belangrijke speler op het coronaschaakbord, of het nu gaat om coördinatie van reisbeperkingen, vaccinatiebeleid of economisch herstel. Maar intussen zijn op het Europees toneel ook andere ontwikkelingen gaande die evenzeer ons toekomstbeeld zullen bepalen. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid wordt grondig vernieuwd en vergroend in het kader van de Green Deal. Tijd dus voor een stukje geschiedenis én toekomstvisie van wat ooit hét paradepaardje van de EEG werd genoemd. Het Landbouwbeleid blijft een groot deel van het Europees budget opsloppen en heeft heel wat stormen getrotseerd. Na ettelijke bijsturingen wil men in de toekomst de noden van landbouw, milieu en maatschappij duurzaam verzoenen.

(BIJNA) ZESTIG JAAR GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Volgend jaar is het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zestig jaar jong. In 1962, amper vier jaar na de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, ziet het GLB het daglicht. We kunnen het ons nu nog moeilijk inbeelden, maar begin jaren zestig was de herinnering aan de naoorlogse voedselschaarste nog levendig in het Europese collectieve geheugen. Het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid wou voedselzekerheid garanderen en tegelijkertijd zorgen voor een redelijk inkomen voor boerinnen en boeren. Het beleid werd té succesvol, met als gevolg reusachtige voedseloverschotten. Wie herinnert zich nog de melkplas en de boterberg?

BELEID BIJGESTUURD

Dat was natuurlijk teveel van het goede. En in die bijna zestig jaar is Europa en de wereld zo sterk veranderd, dat het beleid regelmatig moest worden bijgesteld. Voedselschaarste

baart ons geen zorgen meer, wel overproductie. De landbouw is niet alleen een bron van levensnoodzakelijke voedingsmiddelen, maar heeft ook een belangrijke rol bij de bescherming van natuur en klimaat. Geleidelijk aan is het accent verschoven van productie naar landschapsbeheer en vergroening. Tegelijk wordt het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, geboren als wapen tegen voedselschaarste in Europa, ervan beschuldigd de honger in de wereld in de hand te werken. Dankzij de subsidies kunnen Europese landbouwoverschotten op buitenlandse markten goedkoop verkocht worden, zó goedkoop dat de plaatselijke landbouwproducten de concurrentie niet aankunnen.... Het beleid werd dus herhaaldelijk bijgesteld om schadelijke bijwerkingen te verminderen en beter te beantwoorden aan de veranderende werkelijkheid.

NIEUW GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid voor de periode van 2023 tot 2027 belooft een belangrijke ommekeer in het Europese subsidieprogramma: groener en aangepast aan de situatie van elke landbouwstreek. Daartoe zal elke streek van de Europese Unie een eigen Strategisch GLB-plan indienen, dat vaak al jarenlang wordt voorbereid. In Vlaanderen werden al in februari 2018 publieke bevragingen gehouden over de noden van de Vlaamse landbouw, het plat-

teland in Vlaanderen en het milieu in dat kader. In Nederland begon men in hetzelfde jaar met pilootprojecten om duurzamere landbouw te testen in de praktijk, bijvoorbeeld met eco-regelingen en een puntensysteem.

GREEN DEAL EN DUURZAAMHEID

De Europese Green Deal wil van Europa het eerste klimaatneutrale continent maken; het nieuwe Landbouwbeleid is daarbij een belangrijke schakel. Het GLB van de toekomst wil werk maken van duurzaamheid op drie vlakken: sociaal, milieu en economisch. Het blijft de bedoeling dat boeren en boerinnen een waardig inkomen verdienen, zodat landbouw verder leefbaar is als economische activiteit. Voor jonge landbouwondernemers en -ondernemsters bestaat nog steeds bijkomende steun. En de aandacht voor de plattelandsgemeenschappen blijft een belangrijke factor. Het accent wordt steeds meer gelegd op een duurzaam voedselsysteem, zorg voor biodiversiteit, minder uitstoot van broeikasgassen, een nieuwe bosbouwstrategie en bijdrage aan het nulverontreinigingsactieplan. Een ambitieus project dat al jarenlang grondig wordt voorbereid, voorlopig nog toekomstmuziek. Hopelijk varen zowel de landbouw als milieu en maatschappij van de Europese Unie er wel bij. 🌱

Bronnen en informatie:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_nl

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/sustainability/sustainable-cap_nl

<https://ruraalnetwerk.be/glb-2020/rapport-publieke-bevragingen>

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/02/16/nieuwe-openstelling-pilots-voor-nieuw-gemeenschappelijk-landbouwbeleid>

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

www.lesagespanje.com

Het consulaire speelt een rol in iedere fase van uw leven ... ook na uw overlijden

Er zijn van die zaken waaraan men liever nooit zou willen denken, en die nochtans deel uitmaken van het leven. Eén ervan is de dood. Er zijn heel wat gevolgen van een overlijden voor de naaste familieleden: emotioneel, financieel, administratief... Wanneer het overlijden plaats vindt in het buitenland, dan is de situatie zo mogelijk nog ingewikkelder. De dienst Bijstand van de Directie-generaal Consulaire Zaken is er vaak getuige van.

Of u nu tijdelijk in het buitenland bent voor het werk, er van uw pensioen geniet, of u hebt zich daar voor altijd gevestigd, misschien hebt u zich al eens afgevraagd wat er zou gebeuren mocht u er overlijden. Welke stappen moeten uw naaste familieleden zetten, ook diegenen met wie u misschien geen contact meer had? Welke rol speelt de FOD Buitenlandse Zaken? Waar zal uw laatste rustplaats zich bevinden? Wat gebeurt met uw bezittingen? Zoveel vragen waarop dit artikel zal proberen een antwoord te geven.

De dienst Consulaire Bijstand: eerste contactpunt

Wanneer een Belg overlijdt in het buitenland, moet de lokale overheid in theorie de bevoegde ambassade of het bevoegde consulaat in de betrokken jurisdictie op de hoogte brengen. Wanneer de familie in België nog niet op de hoogte werd gebracht over het overlijden, dan bestaat de eerste taak van de dienst Bijstand in Brussel erin de gegevens van de naaste verwanten op te sporen en aan de plaatselijke politie te vragen het droevige nieuws te gaan brengen. De familie van de overledene wordt dan gevraagd te bevestigen of zij al dan niet de organisatie van de uitvaart op zich wil nemen. Op dit vlak kan de dienst Bijstand van Buitenlandse Zaken kostbare informatie verstrekken over de verschillende formaliteiten die moeten vervuld worden, de plaats waar het stoffelijk overschot zich bevindt, advies waar men Belgische begrafenisondernemers kan vinden die gespecialiseerd zijn in internationale repatriëring (als dit de wens is van de familie), plaatselijke uitvaartondernemingen (wanneer de familie een begrafenis of een verassing ter plaat-

se verkiest).

In de meerderheid van de gevallen stopt daar de consulaire interventie. Een overlijden is immers een private aangelegenheid waarin de overheid niet mag tussenkomen.

Wanneer de overledene echter naar België wordt teruggebracht heeft in meerdere landen de ambassade of het consulaat de taak een doorgangsbewijs voor het stoffelijk overschot (lijkenpas) af te geven. En natuurlijk doet de post het nodige met het oog op de aanpassing van de burgerlijke staat van de overledene.

Wanneer men niets of niemand meer heeft

Deze toestand is bedroevend, maar bestaat jammer genoeg. Er zijn landgenoten die alles achter zich laten om een nieuw leven in het buitenland op te bouwen. Door dit vertrek of in de loop der jaren verdwijnen de familiebanden. Op een dag verneemt de familie dat "de neef die 40 jaar geleden naar Amerika vertrokken was" overleden is. In dergelijke gevallen gebeurt het soms dat de familie verkiest zich afzijdig te houden uit financiële of persoonlijke overwegingen. De consulaire bijstand heeft in dat geval tot doel erop toe te zien dat de overledene een eenvoudige maar waardige begrafenis ter plaatse ontvangt.

Welke consulaire inbreng met betrekking tot de goederen?

Het komt soms voor dat de dienst Bijstand of de Belgische vertegenwoordiging in het buitenland een rol moet spelen bij de goederen van de overledene. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de betrokkene alleen woonde in een land waar de goede-

ren dreigen verloren te gaan, als er geen bescherming is. De Belgische vertegenwoordiging kan in dat geval, met de hulp van de lokale overheid, bewarende maatregelen nemen met betrekking tot deze goederen in afwachting dat de familie het overneemt.

Wat de nalenschap betreft is de rol van onze posten bijkomstig. Ze zijn niet bevoegd om tussen te komen in de vereffening van de nalenschap als dusdanig. Het is de taak van de erfgenamen de maatregelen te nemen die zij het meest geschikt achten om hun belangen op de beste manier te verdedigen. Onze posten kunnen hen echter helpen bij hun contacten met de lokale overheid, voor zover dit is voorzien binnen de grenzen die bepaald zijn door internationale conventies en gewoontes. In de praktijk is de wet die van toepassing is op een nalenschap niet makkelijk te bepalen. Daarom wordt er beter een beroep gedaan op een advocaat of op een notaris.

Het is beter vooruitziend te zijn

"Er zijn van die zaken waaraan men liever nooit zou willen denken en toch...". Vanuit hun ervaring kunnen de consulaire diensten bevestigen dat de personen die op een dag aan de laatste fase van hun leven hebben gedacht en dit aan hun naasten hebben meegedeeld, de verwickelingen rond hun overlijden sterk verminderd hebben. Of het nu door een verzekering is die de repatriëring van hun stoffelijk overschot voorziet, of door middel van een wilsbeschikking met betrekking tot hun laatste rustplaats, en vooral het land hiervan: ze hebben bij leven geantwoord op vragen die hun naasten hadden kunnen kwetsen of verdeeldheid had kunnen zaaien onder hen op het ogenblik van hun overlijden.

De “zorgvolmacht”: nu effectief geldig in het buitenland

Vorig jaar berichtten we al over het nut van de “zorgvolmacht” en het feit dat deze naar de nabije toekomst toe ook in het buitenland geldig zouden zijn. Ondertussen is het effectief zover. Wat betekent dit nu precies?

De “zorgvolmacht”

Spijtig genoeg gebeurt het maar al te vaak dat een dementerend persoon niet meer voor zichzelf kan zorgen, niet meer over zijn goederen kan beschikken, geen regelingen meer kan treffen dienaangaande, enz. De laatste tijd is er naast de mogelijkheid voor het aanstellen van een “voorlopige bewindvoerder” ook de mogelijkheid tot het afsluiten van een “zorgvolmacht”. Deze “zorgvolmacht” krijgt de laatste tijd veel meer bijval.

Even herhalen dat een “zorgvolmacht” een volmacht is die een persoon (die nog wel bekwaam is; dit is de “lastgever”), geeft aan een ander persoon (dit is dan de “lasthebber”), om bepaalde handelingen te stellen (bv. het opstellen van een contract), voor de tijd dat hij dat niet meer zelf kan doen. We denken hier bijvoorbeeld aan mensen die met dementie te kampen krijgen. Zij kunnen een bepaalde persoon aanstellen om hun belangen te behartigen. Deze lasthebber kan een familielid zijn, maar ook een wildvreemde, of een advocaat. De lasthebber kan met onmiddellijke ingang aangesteld worden, ofwel voor de tijd dat men niet meer zelf zijn belangen kan behartigen. De lasthebber kan door deze zorgvolmacht bijvoorbeeld de opdracht krijgen om bepaalde rekeningen te betalen, om op te treden bij een verkoop, enz.

Is deze zorgvolmacht geldig indien men naar het buitenland verhuist?

Het is best mogelijk dat de lastgever, enige tijd nadat hij een zorgvolmacht in België afsloot, beslist om naar het buitenland te verhuizen. In zo'n geval is het niet altijd zeker dat de afgesloten zorgvolmacht ook in dat land erkend wordt. Dit betekent dat de lastgever in België alles

netjes kan geregeld hebben met deze zorgvolmacht, maar dat ze in een ander land geen uitwerking kan krijgen.

Maar... er werd al enige tijd gewerkt aan regels met betrekking tot de geldigheid van deze zorgvolmacht indien men naar het buitenland zou gaan. Ondertussen zijn deze regels er definitief gekomen en is de zorgvolmacht die in België wordt tot stand gebracht, sinds 1 januari 2021 ook definitief geldig indien men naar het buitenland verhuist. Hierdoor wordt het dus op administratief vlak heel wat gemakkelijker voor zij die als lasthebbers werden aangeduid.

Toch is het ook nog opletten, want niet alle Europese landen erkennen de in België opgestelde zorgvolmacht! De landen die ze wel erkennen zijn: Frankrijk, Portugal, Oostenrijk, Duitsland, Finland, Tsjechië, Cyprus en Letland. Alleen deze landen hebben momenteel het Haags Verdrag inzake de bescherming van kwetsbare personen ondertekend.

Wat nu met de landen die de zorgvolmacht nog niet erkennen?

Er wordt ondertussen door het Europees Parlement gevraagd dat ook de andere Europese landen deze zorgvolmacht zouden erken-

nen zodat het voor eenieder eenvoudiger wordt. Maar zolang deze landen dat niet doen, zal er rekening moeten gehouden worden met de plaatselijke wetsregels en of deze de Belgische zorgvolmacht erkennen of niet en of er hier bepaalde voorwaarden aan verbonden zijn. Het spreekt voor zich dat dit alles veel moeizamer zal verlopen.

Wat nu met zorgvolmachten die al eerder tot stand kwamen?

Voor zij die vóór 1 januari 2021 al een zorgvolmacht opmaakten en hierin het Belgisch recht aanwezen, zal dit Belgisch recht door de hierboven aangehaalde landen aangenomen worden. Indien de lastgever in zijn zorgvolmacht geen enkele keuze heeft aangegeven, dan zal het recht van het land waar de lastgever zijn verblijfplaats had op het moment dat hij de zorgvolmacht ondertekende, toegepast worden.

Wat indien u nog geen zorgvolmacht hebt afgesloten en u later naar het buitenland gaat?

In dat geval is het aan te raden om steeds in uw zorgvolmacht die u later opmaakt, duidelijk aan te geven dat u voor het Belgisch recht kiest. Verhuist u later naar één van de hierboven aangehaalde landen, dan zal in deze landen uw zorgvolmacht erkend worden. Ondertussen is het misschien mogelijk dat ook andere landen de erkenning zullen aanvaarden vermits het Europees Parlement dit vraagt aan de landen die momenteel de erkenning nog niet toestaan.

TEKST SOLANGE TASTENOYE

Een rouwproces met de rem op Voorgoed afscheid nemen tijdens Covid19

Ik was net begonnen met het afwerken van ons uitgebreide gezinsdiner voor Thanksgiving toen ik een bericht ontving van mijn broer Chris: 'Het gaat niet goed met mama.' Twee weken eerder was het mijn 91-jarige vader geweest die met zijn voor Vaderdag gekregen smartphone toestuurde: 'Mama testte positief voor Corona maar is asymptomatisch'.

Rampspoed en hoop in een zin. De twaalf dagen die daarop volgden, bleef het virus in haar lichaam in rust om vervolgens plots, met koorts en kortademigheid, ongenaakbaar toe te slaan.

TEKST DAISY VAN DEN HOOFF - MERTENS

Het gouden jubileum van Daisy's ouders, met Daisy op de foto links naast haar vader

Zonder afscheidskus

Anderhalf jaar eerder was mijn 89-jarige moeder in een woonzorgcentrum opgenomen na een val met een gecompliceerde dijbeenbreuk als gevolg. Ze zou nooit meer staan of stappen. We vierden er Kerstmis 2019 met de voltallige familie. Het zou de laatste keer zijn dat Bert en Wouter, twee van haar vijf kleinzonen, hun grootmoeder zouden zien. Renaat en ikzelf namen afscheid op nieuwjaarsdag en zoals ieder ander jaar van de 23 die we als expat eerst in Oxford en daarna in Philadelphia woonden, zei ik 'tot ziens met Pasen!' Nadat onze zonen ons huis inruilden voor de universiteit, had ik daar immers een gewoonte van gemaakt. Dan vergezelde ik mama naar de hoogmis in onze parochiekerk, waar zij en papa, maar ook Renaat en ikzelf trouwden, en waar onze jongste zoon is gedoopt.

Haar koor, waar ze decennialang lid van was, zorgde dan voor de muzikale omlijsting en voor mij was het telkens een warm weerzien met de gemeenschap waarin ik opgroeide.

Maar daar stak Covid19 in 2020 abrupt een stokje voor. De vlucht naar Vlaanderen ging niet door met Pasen, ook niet tijdens de zomer en net zomin met Allerheiligen. Onze 'ontmoetingen' bleven beperkt tot enkele FaceTime conversaties. Mama hield er niet zo van en bovendien bemoeilijkte haar hoorapparaat ieder langer gesprek. Tijdens de eerste coronagolf bleef haar woonzorgcentrum wonderwel gespaard, de tweede golf in het najaar sloeg echter noodlottiger toe. Mijn moeder overleed de laatste donderdag van november in 2020. Mijn broer en mijn vader, quasi onherkenbaar getooid met masker, handschoenen en

beschermende kledij, werden godzijdank toegelaten in haar kamer, op drie meter afstand, ik virtueel vanop drieduizend mijl en geen van ons drie kon of mocht haar een knuffel of afscheidskus geven. We moeten geloven dat ze onze woorden van dank hoorde: dank voor de lieve moeder en zo mogelijk nog betere grootmoeder die ze was en dank voor de echtgenote die ze gedurende 64 jaar huwelijk was voor mijn vader.

"WAT IK AL TIENTALLEN KEREN MET ZWIER ONDERNOMEN HAD, LEEK NU EEN LOODZWARE TAAK."

Als een robot

Alles wat ik na dat moment deed, gebeurde robotisch: de vlucht en de huurauto boeken, mijn begrafenis kledij inpakken, adressenlijsten zoeken, foto's verzamelen, familie verwittigen, coronamaatregelen checken, etc. Alles, maar geen tijd om te wenen om het verlies van een ouder. De avond van *black friday*, die nog nooit zo somberzwart was geweest, stapte ik in Newark op het vliegtuig richting Zaventem, niet zonder hindernissen en alleen. Om het besmettingsgevaar voor de familie, zowel in de Verenigde Staten als in België, te beperken vonden we dat als gezin immers de verstandigste, maar zeker niet de gemakkelijkste, beslissing.

Waar het inchecken van bagage en verkrijgen van boardingpass heel vlot verliep, snauwde aan de gate zelf een duidelijk overspannen stewardess me toe dat ik zonder test niet mocht vliegen. En hoewel ik haar toonde dat United Airlines me verzekerde dat dat niet hoefde, viel mijn pleidooi in dovenmansoren. 'Wait at the back of the line! I'll get to you later', werd geschreeuwd. 'But I have to get on this plane to Belgium, my Mom died yesterday', antwoordde ik. Mijn woorden stokten in mijn keel en voor het eerst liet ik mijn tranen de vrije loop. Het had geduurd tot ik het mezelf hoorde zeggen om echt door te dringen. En wat ik al tientallen keren eerder met zwier had ondernomen, een vlucht naar mijn geboorteland, leek nu een loodzware taak. Als een hoopje ellende wachtte ik gehoorzaam aan het einde van de lange rij tot de bewuste dame me eindelijk doorliet. Ik had immers een Belgisch paspoort en zij had verzuimd me dat te vragen.

Terug in de tijd

Terwijl het vliegtuig me oostwaarts richting zonsopgang vloog, keerde ik die nacht terug in de tijd en naar mijn herinneringen, overmand door het schuldgevoel van 'er niet te zijn', dat altijd latent aanwezig is bij expats. Bij een definitief afscheid als dit, krijgt het uiteraard nog een andere dimensie. Mijn moeder gaf haar loopbaan op om mezelf en mijn broer te laten opgroeien in de toen vanzelfsprekende weelde van een moeder die er altijd was. Ze had de leiding als ontwerpster in een atelier en was gepassioneerd door haar vak. Wat mij en zoveel andere mensen betreft, verdiende ze het labeltje 'couturier'. En perfectionistisch als

ze was, verwachtte ze hetzelfde van ons. Haar tienerjaren in de oorlog, die haar vader vier jaar lang opeiste, ver van huis, zorgde voor zo'n hechte band met haar moeder, dat ze vrijwel heel hun leven naast elkaar bleven wonen. Des te moeilijker was het voor haar om te begrijpen dat ik me ontwortelde en met mijn gezin verhuisde. Maar al vlug wist ze die teleurstelling om te buigen in een optimistische leuze die onderstreepte hoe verrijkend dat is voor de kinderen. Mijn ouders maakte meermaals de oversteek naar Oxford en daarna Philadelphia. Ze leerden onze leefwereld kennen, zagen onze jongens afstuderen en woonden hun sportwedstrijden bij. Zelf bleef mama bijzonder actief in haar toneelkring, het KAV-bestuur en allerlei andere verenigingen. Maar toen ze minder mobiel werd en overzeese bezoeken niet meer lukten, voelde ik de druk op mij, om er meer te zijn voor haar, toenemen. Ik had immers gezien hoe zij er dagelijks was voor mijn grootmoeder die ei zo na eeuweling werd. Dat kon ik nooit evenaren. Gelukkig woonden mijn broer en zijn gezin in de buurt en waren zij er wel voor haar, zoals nu ook voor papa.

Livestream

Eens in België was misschien wel het moeilijkste dat ik, na bijna een jaar afwezigheid in dit vermaledijde jaar, niemand, ook mijn vader niet, een troostende knuffel kon geven. Onze emoties bleven bovendien verscholen achter een masker. Gelukkig scheen die zaterdag van aankomst een winters zonnetje zodat we met ons drieën op het terras van mijn ouderlijk huis de begrafenis konden plannen die zou doorgaan in bizarre omstandigheden. De regels lieten immers slechts 15 personen toe, een laatste groet aan mijn moeder was niet toegelaten, een koor evenmin. We beslisten in een livestream te voorzien zodat de rest van de familie het afscheid mee kon beleven van om het even waar. Onze zonen Bert en Wouter brachten, met technologische hulp, een ode en een op piano begeleid 'Hallelujah' en 'Yellow' waar hun grootmoeder zo van hield. Later vertelden ze me dat ze er elk bijna een dag over deden om de opname ingezongen en ingespeeld te krijgen, overmand door emotie. Maar daardoor waren ze, ondanks de afstand, bijna tastbaar nabij en waren we samen in verdriet verbonden. Het was voor hen beiden zeker een belangrijke stap in hun rouwproces net zoals voor mij het schrijven van de tekst van het bidprentje en eulogie aan mijn mama dat was. Dankbaar 'stil' staan bij de zin van het leven van zij die ons het leven gaf en dat onder woorden brengen. En net zo onmisbaar waren de warme, troostende woorden van anderen.

Ik geloof dat het niet toevallig is dat onze (groot)moeder ons verliet op Thanksgiving, het Amerikaanse dank- en familiefeest bij uitstek. Alsof ze wist dat ze zo voor eeuwig en altijd een stempel ging drukken op haar familie aan de overkant van de oceaan. Het wordt vanaf nu voor ons ieder jaar een dankbaar herdenken aan haar lange, gelukkige, gezonde leven.

Dit jaar in mei, op de eerste Moederdag zonder haar, kreeg ik van mijn zonen een wenskaart waarop een wereldbol stond en een tekst: 'Mom, you are with me wherever I go'. Zo is dat, zo was het en zo zal het altijd zijn.

Vlamingen in de wereld: grenzeloze opportuniteiten

TEKST STEFANIE KEYSER

Alexander en Elizabeth zijn gehuwd en hebben 2 kinderen. Nadat Alexander een lucratief aanbod kreeg om voor een vooraanstaande internationale organisatie te werken, besluit het gezin naar West-Afrika te verhuizen. Gelet op de regionale problemen en het grillige politieke klimaat, stelt de vraag zich wat als er met Alexander iets gebeurt?

Belangrijk voor de Vlamingen in de wereld is dan ook om zich optimaal voor te breiden op hun verhuis zodat zij in geval van familiale crisis niet geconfronteerd worden met ongewenste scenario's.

Emigreren: checklist voor vertrek

Bij een internationale verhuis komen diverse aspecten aan bod. Het volgen van een buitenlands carrièretraject heeft immers niet enkel praktische implicaties maar ook fiscale en familierechtelijke gevolgen.

Het gehele pakket aan "relocation administratie" kent diverse facetten waarbij wij in de praktijk merken dat er te weinig aandacht wordt besteed aan de familiale context.

Doorgaans wordt veel aandacht besteed aan problemen die zich op korte termijn stellen (verblijfstatuut, opbouw sociale zekerheid, verzekering en inkomstenbelasting, etc..). De vraagstukken op lange termijn, staan hierbij vaak minder centraal. Een alomvattende planning kan evenwel veel problemen voorkomen.

Familiale planning in een internationale context

De globale culturele diversiteit uit zich in een versnipperd familierechtelijk klimaat en kan grote gevolgen hebben op verschillende niveaus.

Voor een optimale internationale successieplanning dient vooreerst het gehele familiale plaatje juridisch onderzocht te worden. Een eerste aspect is dan ook de *prenuptial planning*; zijn partners bereid om te trouwen, en zo ja onder welk stelsel. Vervolgens dient bepaald te worden door welk recht het primaire en secundaire huwelijksrecht beheerst zal worden en welke rechter bevoegd zal zijn om eventuele geschillen te beslechten. Hierbij kan het zinvol zijn om een voorafgaandelijke rechtskeuze op te nemen

waarbij de echtgenoten gezamenlijk het gewenste huwelijksvermogensrecht aanduiden. Het is immers zo dat alles wat bij ontbinding van het huwelijk aan de langstlevende partner toekomt in principe geen deel meer uitmaakt van de nalatenschap.

Vervolgens dient er nagedacht te worden over de gewenste wijze van vermogensoverdracht naar de nabestaanden toe. Wil men de overdracht maximaliseren of net minimaliseren? Deze doelstellingen worden niet enkel nagestreefd door de concrete wens op te nemen in een testament doch is ook de rechtskeuze een belangrijk aandachtspunt.

Zo kan men onder de Europese erfrechtverordening in bepaalde gevallen een keuze maken voor de toepassing van het recht van een ander land dan deze waarin de erflater zijn gewone woonplaats had op het ogenblik van zijn overlijden. Bepaalde landen zoals het Verenigd Koninkrijk kennen zo bijvoorbeeld geen legitieme portie voor echtgenoten of kinderen wat een mogelijkheid biedt om volledig te onterven. Dit onbeperkte zelfbeschikkingsrecht kan dan ook bijzonder verre gaande gevolgen hebben in geval van een familiale ruzie of het aangaan van hernieuwde familiale banden.

Wisselend politiek klimaat

Wanneer de planning succesvol is opgezet en de Vlamingen in de wereld klaar zijn voor een internationale overstap, is het vervolgens belangrijk om rekening te houden met een wisselend politiek klimaat en ook hierop proactief te anticiperen. De wetgeving en dan voornamelijk de fiscale wetgeving evolueert voortdurend waarbij constructies heel vaak geen 10 jaar stand kunnen houden.

Internationale conflictbeheersing

Niettegenstaande de gemaakte rechtskeuzes en duidelijke testamentaire wensen, stellen wij in de praktijk vast dat er tussen de nabestaanden alsnog discussie kan bestaan over het toepasselijke recht en de bevoegde rechtbank, dit te meer wanneer landen buiten de Europese Unie betrokken zijn. We denken hierbij aan de juridische strijd rond de erfenis van Johnny Hallyday dewelke zijn fortuin, middels een testament verleden voor de notaris in de Verenigde Staten, had nagelaten aan zijn laatste echtgenote Laeticia Hallyday, en hun twee geadopteerde Vietnamese dochters. Op die wijze heeft hij getracht om de kinderen uit zijn eerder huwelijk te onterven. De strategische onterving bleek evenwel niet sluitend te zijn.

De ervaring leert ons dan ook dat het in complexe situaties van belang kan zijn om het vermogen internationaal strategisch te vergrendelen.

De vraag stelt zich dan ook wat als erfgenaam van een conflictueuze internationale nalatenschap? Doorheen de jaren hebben wij immers gemerkt dat de afwikkeling van vermogende nalatenschappen vaker gepaard gaan met conflicten dan met een minnelijke houding. Hoe ruimer het vermogen van de erflater hoe extremer de standpunten

en acties van de betrokken actoren. Zo merken wij vaak dat de verhouding stiefouders en stiefkinderen onder druk komt te staan bij de afwikkeling van de nalatenschap of is het niet ongezien dat de erflater verrast met extra nakomelingen. Dergelijke situaties vergen dan ook een discrete en professionele aanpak waarbij de belangen van de cliënt centraal staan en alle middelen optimaal ingezet moeten worden om deze belangen zoveel als mogelijk te beschermen.

Tevens is het soms zo dat het niet enkel de aard en hoeveelheid van de erfgenamen zijn die verrassingen met zich meebrengen maar kan ook de complexiteit van het internationale karakter van de nalatenschap oplopen. Bijvoorbeeld in geval een vader hertrouwd is met een nieuwe partner in Monaco en zich vervolgens vestigt in het Verenigd Koninkrijk alwaar hij komt te overlijden en hierbij samen met zijn langstlevende echtgenote kinderen nalaat dewelke gevestigd zijn in België en New York. Wanneer erfgenamen in zulk complex geval niet in staat zijn om samen in goede verstandhouding de nalatenschap af te wikkelen, zoeken zij doorgaans advies bij een advocaat gespecialiseerd in internationaal familierecht.

Deze laatste zal in eerste instantie een internationaal team aan advocaten samenstellen om vervolgens de vertaalslag te maken naar de cliënt en een samenvattende juridische strategie voor te stellen waar alle onderdelen in opgenomen worden, zoals het toepasselijk recht, de bevoegde rechtbank, fiscale implicaties, aanstelling van de executeur, het bepalen van de juiste jurisdictie voor de aangifte en dergelijke meer. Vanuit onze praktijkervaring merken wij dat de kwaliteit van het internationale netwerk van de aangestelde advocaat van doorslaggevend belang is voor het slagen van de strategie.

Meer info: [keyseradvocaten.be](https://www.keyseradvocaten.be)

Overlijden in het buitenland: in welk land passeren de erfgenamen langs de kassa?

Vandaag de dag kunnen we internationale nalatenschappen niet zomaar bestempelen als een 'ver van ons bed' show. Steeds vaker trekt de Belg over de landsgrenzen heen. Dit kan voor een tijdelijke periode zijn, zoals in geval van een *city trip* met vrienden, familievakantie, Erasmusavontuur of interessante werkopportunity. Daarnaast is het uiteraard ook mogelijk dat de Belg zich permanent in het buitenland vestigt door te verhuizen naar zonnigere oorden. Het is bijgevolg niet verwonderlijk dat steeds meer nalatenschappen internationale elementen vertonen.

TEKST KIM VERHAEGHE, NATACHA VANDER BORGHT & CARMEN VANDENHOECK (EY PRIVATE CLIENT SERVICES)

Wat nu in aangelegenheden waarin er een plots overlijden plaatsvindt en de erflater bezittingen heeft in, of banden heeft met verschillende landen? De erfgenamen kunnen in dergelijk geval in een onduidelijke civiele en fiscale situatie terecht komen voor de bepaling van de erfopvolging. Wij zetten hieronder de voornaamste principes van een internationale nalatenschap graag voor u op een rij met enkele voorbeelden.

Stap 1: Civiele gevolgen – bevoegde rechter en toepasselijk recht

De eerste stap bij de afwikkeling van een internationale nalatenschap bestaat erin te bepalen wie de bevoegde rechter is en welk recht van toepassing is. Op basis van dat recht zal men nagaan wie de erfgerechtigden zijn en wat hun erfdeel is in de af te wikkelen nalatenschap. Wanneer er een grensoverschrijdend element in de nalatenschap aanwezig is, wordt het vaak complex. Zo kunnen rechtstelsels en regels van verschillende landen met elkaar in conflict komen. Voor de Europese landen (met uitzondering van Denemarken en Ierland) werd, net om deze problematiek te vermijden, een harmonisatie van de rechtsregels bekomen met de invoering van de zogenaamde Europese Erfrechtverordening die geldt voor overlijdens vanaf 17 augustus 2015.

Buiten enkele specifieke uitzonderingsgevallen stelt deze Erfrechtverordening dat er gekeken moet worden naar het *land waar de erflater op het moment van zijn overlijden zijn gewone verblijfplaats had*. De autoriteiten van dat land (bv. een rechtbank, notaris of registratiekantoor) zijn bevoegd om de erfopvolging af te handelen. Daarnaast dient de nalatenschap zelf in principe ook te worden afgehandeld overeenkomstig het recht van het land waar de overledene zijn laatste gewone verblijfplaats had. Belangrijk om te benadrukken is dat er maar één recht van toepassing is op de gehele nalatenschap. Zelf bepalen dat voor de afwikkeling van uw nalatenschap het Belgische recht van toepassing is op uw roerende goederen en het Spaanse recht op uw onroerende goederen is dus uitgesloten.

De Erfrechtverordening bevat echter geen definitie van wat nu juist als de ‘gewone verblijfplaats’ van de erflater moet worden gezien. Hierdoor is men aldus genooddacht om alle aspecten van het leven van de erflater in overweging te nemen en rekening te houden met alle feitelijke omstandigheden tijdens het leven van de erflater. Men houdt rekening met het land waarmee de overledene een ‘duurzame en nauwe band’ had. Onthoud dat dit voor sommige gevallen met veel internationale elementen een feitenkwestie zal zijn.

Wanneer een Belgisch rijksinwoner bijvoorbeeld op vakantie is in Italië en daar komt te overlijden, dan is zijn gewone verblijfplaats nog steeds België. Bijgevolg zal de Belgische rechter zich ontfemen over de afwikkeling van zijn nalatenschap en zal hij daarbij het Belgisch recht toepassen: overeenkomstig het wettelijk erfrecht zal de langstlevende echtgeno(o)t(e) recht hebben op het vruchtgebruik van de nalatenschap en elk kind zal recht

hebben op een gelijk deel van de nalatenschap in blote eigendom. Indien deze Belgische overledene-inwoner nog een onroerend goed nalaat in het buitenland (bv. gelegen in Frankrijk) en dat land heft successierechten op dit onroerend goed, dan voorziet de Belgische wet in een regel om de dubbele belasting te vermijden. Concreet wil dit zeggen dat de belasting die wordt geïnd door Frankrijk op het onroerend goed mag worden afgetrokken van de verschuldigde successierechten op dat onroerend goed in België.

Wanneer een Belg daarentegen werkelijk verhuist naar Italië en niet enkel zijn domicilie verplaatst naar Italië, maar ook zijn sociale leven daar opbouwt (vrienden, werk, sport, ...), dan zullen al deze elementen wijzen op een gewone verblijfplaats in Italië en aldus het Italiaans rijksinwonerschap. In dat geval zal de Italiaanse rechter instaan voor de afwikkeling van deze internationale nalatenschap van de overledene en zal deze de nalatenschap verdelen met toepassing van het Italiaanse civiele recht: de langstlevende echtgeno(o)t(e) zal een deel in volle eigendom krijgen (1/3e), maar hier zonder vruchtgebruik op het overige. De rest (2/3e) wordt in volle eigendom in gelijke delen onder de kinderen verdeeld.

Stap 2: Fiscale gevolgen in de erfbelasting

Wanneer op basis van het toepasselijk recht bepaald is aan wie (erfgerechtigde) hoeveel (erfdeel) toekomt van de nalatenschap, komen we bij de tweede vraag, namelijk hoeveel de verschuldigde (buitenlandse) erfbelasting bedraagt voor de erfgerechtigden. Voor de fiscale afwikkeling van een internationale nalatenschap blijft de nalatenschap onderworpen aan de fiscale autonomie van de verschillende lidstaten. Bij gebrek aan een harmonisatie op fiscaal vlak, komt een dubbele erfbelasting bij nalatenschappen met een internationaal karakter vaak voor. Bovendien zijn de lidstaten die beiden erfbelastingen heffen, niet verplicht om deze dubbele belastingen te vermijden.

Stel dat de erflater de laatste vijf jaar in het Vlaams gewest gewoond heeft en tijdens zijn jaarlijkse vakantie in Italië komt te overlijden, dan gelden voor de erfbelasting bij verervingen tussen personen in de rechte lijn (ouders en hun afstammelingen) en tussen gehuwden de volgende Vlaamse tarieven: 3% tot 50.000 EUR, 9% van 50.000 tot 250.000 EUR en daarboven, geldt het tarief van 27%. De tarieven, vrijstellingen en verminderingen in de andere gewesten, alsook de vererving door andere personen, worden hier buiten beschouwing gelaten.

Wanneer u als Belg naar Italië bent verhuisd en daar komt te overlijden, zal uw erfenis zoals voor elke Italiaanse rijksinwoner belast worden met de ‘*Imposta sulle Successioni e Donazioni*’. De belastbare waarde hiervoor wordt berekend op alles wat deel uitmaakt van de nalatenschap van een Italiaanse rijksinwoner. De ligging van de activa is hierbij irrelevant. Het toepasselijk tarief tussen ouders, kinderen en partners bedraagt er 4% op het deel dat elke betrokkene ontvangt uit de nalatenschap, wanneer dit een bedrag van 1 miljoen euro overschrijdt. Tot dat bedrag geldt een vrijstelling, de zogenaamde ‘*Franchigia*’.

Quid indien niet-EU landen betrokken zijn?

Voor de bevoegdheid en het toepasselijk recht bij internationale nalatenschappen waarbij niet-EU landen betrokken zijn, zal de hoger genoemde Erfrechtverordening in principe niet van toepassing zijn. Ieder land zal in dat geval haar eigen regels toepassen.

Wanneer u bijvoorbeeld als Belgisch rijksinwoner op vakantie gaat naar Canada of Australië en daar komt te overlijden, blijft u nog steeds een Belgisch rijksinwoner. De Belgische rechter zal niet alleen de Belgische burgerrechtelijke regels toepassen (die de erfgeërfden en hun erfdeel bepalen), maar ook de Belgische fiscale regels (die de verschuldigde erfbelasting bepalen).

Wanneer u echter werkelijk verhuist naar Canada of Australië en daar komt te overlijden, dan zal u als Canadees of Australisch inwoner onder de burgerrechtelijke en fiscale regels van ginder ressorteren. Zowel in Canada als in Australië bestaat er echter geen erfbelasting, waardoor de erfgenamen van een inwoner daar geen erfbelasting moeten betalen op hun erfdeel. Bovendien kan de Belgische fiscus op dat vermogen in de nalatenschap ook geen Belgische erfbelasting heffen, bij gebrek aan rechtsgrond, daar de erflater zijn of haar gewone verblijfplaats niet meer heeft in België op het ogenblik van het overlijden. Indien de erflater op het moment van zijn overlijden geen Belgisch rijksinwoner was, maar wel nog eigenaar was van onroerend goed gelegen in het België, zal voor dit onroerend goed toch successierecht of erfbelasting verschuldigd zijn in België.

Hoewel Canada geen successierechten kent, wordt er bij overlijden van een persoon een belasting geheven op vervreemdingswinsten. Wanneer een eigenaar van een vermo-

"MAAK EEN RECHTSKEUZE IN UW TESTAMENT EN BEPAAL DAT HET RECHT VAN HET LAND VAN DE NATIONALITEIT DE ERFOPVOLGING TE BEHEERSEN."

gen overlijdt, wordt de heffing gerechtvaardigd door de vervreemding. In principe wordt deze vervreemding (fictie dat het goed wordt verkocht) geacht plaats te vinden tegen de reële marktwaarde. In Canada geldt de veronderstelling dat op het moment van overlijden, de overledene zijn gehele bezit heeft verkocht tegen de geldende waarde in het economische verkeer. De (fictieve) vervreemdingswinsten maken in Canada deel uit van de inkomstenbelasting. Bij overlijden wordt de belasting bijgevolg geheven bij de erflater en dus niet bij de erfgenamen. Daarom is er geen sprake van successiebelasting. Een belangrijke uitzondering op deze vervreemdingswinst is de eigen woning. Na overlijden zal de eigen woning van de erflater vrijgesteld overgaan op de erfgenaam.

Ook in Australië geldt het principe dat de vervreemdingswinsten naar aanleiding van het overlijden worden meegeteld tot het belastbare inkomen, waardoor deze onder de inkomstenbelasting vallen. Wanneer bij overlijden een vermogenswinst of -verlies wordt gemaakt, wordt deze in het jaar van overlijden betrokken in de belastingaangifte in de personenbelasting van de overledene.

Beter voorkomen dan genezen

Om niet ongewenst in de situatie te komen dat een internationale nalatenschap wordt afgewikkeld in het buitenland door een buitenlandse rechter met de toepassing van een vreemd recht, raden wij u aan om in uw testament een rechtskeuze te maken en te bepalen dat het recht van het land van de nationaliteit de erfopvolging zal beheersen.

We verduidelijken dit aan de hand van een concreet voorbeeld. In principe is op de nalatenschap van een Spaanse inwoner met de Belgische nationaliteit de Spaanse wetgeving van toepassing. Indien de erflater echter heeft gekozen om in Spanje te rentenieren maar de Belgische erfregels wil blijven toepassen, kan de erflater in zijn testament expliciet vermelden dat zijn nalatenschap dient te worden afgewikkeld overeenkomstig het Belgische recht. Met deze rechtskeuze zal het Belgische recht de civiele verdeling bepalen.

Met betrekking tot de fiscale aspecten, zal men echter geen rechtskeuze kunnen maken voor een bepaalde fiscale wet. Indien er sprake is van een latente dubbele erfbelasting (in België en in een ander land), zal men in veel gevallen toch kunnen vermijden dat uw erfgenamen onverwacht tweemaal langs de kassa passeren. Het is in dit geval van belang om deskundig advies in te winnen en de nodige stappen te ondernemen.

Meer info: ey.com

PRINSESSEN OP DE METRO

TEKST ELKE VANHAECKE

"Hi, good morning princess, have a nice day!" zegt de man die zorgt voor de veiligheid aan het zebrapad aan de ingang van de metro. Elke dag staat hij daar met een gele fluovest. Hij helpt de mensen oversteken en zorgt ervoor dat mijn dochter zich als een prinses voelt, nog voor ze op de metro stapt. Ik vind dat geweldig en heerlijk Amerikaans. Want mijn dochter ziet er heus niet altijd uit als een prinses. Meestal is ze pas een kwartier wakker, heb ik haar met man en macht uit haar bed moeten sleuren en kan ze amper zien door het prut in haar ogen. Ze bengelt dan wat achter me aan en pas als ze de man in zijn fluovest ziet wordt ze enthousiast en begint ze door te stappen.

Dan, dat eerste uur in de ochtend moeten we voortdoen, dan is er geen tijd voor getreuzel. Rond zeven over acht moeten we op het metroperron staan: "The next Red Line Train to Alewife is now arriving" schreeuwt door de luidsprekers als we de trappen van de metro afdalen. Net op tijd om daarna bus 74 naar Belmont te halen om door te rijden naar school. 10 minuten tot "Seven, ninety-nine Concord Avenue" en dan zijn we er.

We doen dat elke schooldag, het is onze "daily commute". In Brussel hadden we een auto en woonden we dicht bij de school, dat was heel erg makkelijk. Dus het was wel een hele verandering om de kinderen nu elke dag met de metro en de bus naar school te brengen. Maar intussen is het ons moment geworden. We kennen de mede-pendelaars al goed. Er is die grote meneer met een rode trui waar 'Puerto Rico strong' op geschreven staat, die mevrouw met haar tas van Chanel of de kleine vrouw met witte schoenen. We weten waar ze afstappen en we fantaseren over hun levens. Die meneer met z'n rode trui bijvoorbeeld is bewakingsagent, denken we. En die mevrouw werkt als directeur van een fitnessclub en de kleine vrouw werkt bij Burger King, dat weten we zeker want daar stapt ze altijd binnen. Al zou het ook kunnen dat ze elke morgen een hamburger eet als ontbijt natuurlijk. Maar bus 74, dat is onze bus, onze plek.

Nog drie weken en dan keren we terug naar België, daar hebben we een auto. Dat betekent dat we niet meer met koude voeten zullen moeten zitten wachten op de bus. Niet meer zullen moeten lopen om de metro te halen. Geen snel in elkaar geflanste lunch meer moeten eten omdat we 's ochtends de metro moeten halen.

Maar ook niet meer in het Nederlands praten over de andere pendelaars. Geen donuts meer kopen op het station tussen de bus en de metro. Niet nog snel wat huiswerk helpen invullen in de bus om toch de schijn van 'responsible mommy' hoog te houden. Niet nog even gaan spelen in één van de acht speeltuinen die we passeren onderweg naar huis. En ook geen meneer meer die mijn dochter een prinses noemt en ons een fijne dag wenst. Morgen gaan we zo'n fluo vestje kopen. Dan moet iemand van ons dat maar aandoen om ons een echte Amerikaanse 'Nice day' te wensen.

18u30

Thuis begint nu Blokken.
Niet voor jou,
jij zit in het buitenland.

En jij bent net zelf
als een blok
in slaap gevallen.
Zonder je in te smeren.

Het enige 8-letterwoord
waar jij nu nood aan hebt,
dat is aftersun.

Blokken,
dat is voor straks.

VRT NU, ook in het buitenland. Kijk waar en
wanneer je wil naar je favoriete programma's.
Registreer je vanaf 1 juli via vrtnu.be

